

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
VERICA TRSTENJAK IŠVADA,
pateikta 2011 m. rugsėjo 6 d.¹

Byla C-277/10

Martin Luksan
prieš
Petrus van der Let

(Handelsgericht Wien (Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 93/83/EEB — Direktyva 2006/116/EB — Direktyva 2001/29/EB — Direktyva 2006/115/EB — Pagrindinio režisieriaus autorius teisės į kinematografijos kūrinių — Išimtinių naudojimo teisių suteikimas filmo prodiuseriui — Sąlygos — Berno konvencijos 14bis straipsnis — Pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnis — Teisinga kompensacija autoriui — Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktas — Teisė į atlyginimą už atgaminimą asmeniniam naudojimui — Teisingas atlyginimas“

Turinys

I	— Įžanga	3
II	— Taikytina teisė	4
	A — Tarptautinės teisės aktai	4
	B — Sąjungos teisės aktai	5
	1. Pagrindinių teisių chartija	5
	2. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyva	5
	3. Apsaugos terminų direktyva	6
	4. Informacinės visuomenės direktyva	6
	5. Nuomos ir panaudos teisių direktyva	8
	a) Direktyva 92/100	8

¹ — Originalo ir proceso kalba: vokiečių.

b) Direktyva 2006/115	8
C — Nacionalinės teisės aktai	9
III — Faktinės bylos aplinkybės, procesas nacionaliniame teisme ir prejudiciniai klausimai	10
A — Faktinės bylos aplinkybės	10
B — Procesas nacionaliniame teisme	10
1. Dėl išimtinių naudojimo teisių	11
2. Dėl teisės į įstatymais numatytą atlyginimą	11
C — Prejudiciniai klausimai	12
IV — Procesas Teisingumo Teisme	13
V — Dėl pirmojo prejudicinio klausimo ir pirmos antrojo prejudicinio klausimo dalies	13
A — Pagrindiniai šalių argumentai	13
B — Teisinis vertinimas	16
1. Dėl kinematografijos kūrinio pagrindinio režisieriaus autorystės	17
a) Dėl Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos	17
b) Dėl Apsaugos terminų direktyvos ir Informacinės visuomenės direktyvos	17
c) Tarpinė išvada	19
2. Ar privaloma išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui?	19
a) Išimtinių naudojimo teisių suteikimas filmo autoriams	19
b) Teisė apriboti kinematografijos kūrinio autoriaus išimtinės naudojimo teises	20
c) Dėl išimtinių naudojimo teisių suteikimo iš pradžių filmo prodiuseriui leistinumą ..	21
d) Tarpinė išvada	22
3. Dėl išimtinių naudojimo teisių suteikimo iš pradžių filmo prodiuseriui sąlygų	22
a) Negalimumas taikyti analogiją su Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalimis	22
b) Dėl Sąjungos teisės reikalavimų	23
i) Sutarties egzistavimas	23
ii) Susitarimas dėl kitokių sąlygų	23
iii) Teisė į teisingą atlyginimą	23

— Pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui priklausančios autorių teisės: pagrindinėmis teisėmis saugoma nuosavybės teisė	24
— Tokių nuosavybės teisių apribojimą pateisinančios sąlygos	24
iv) Tarpinė išvada	25
4. Dėl nacionalinės taisyklės, kaip antai nustatytosios Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, suderinamumo su Sąjungos teise	25
VI — Dėl antrojo prejudicinio klausimo antros dalies bei trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų ...	26
A — Pagrindiniai šalių argumentai	27
B — Teisinis vertinimas	28
1. Įvadinė pastaba	28
2. Dėl teisingos kompensacijos pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą	28
a) Kam priklauso teisinga kompensacija?	29
b) Kiti reikalavimai	29
3. Nacionalinės taisyklės, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antro sakinio, suderinamumas su Sąjungos teise	30
VII — Papildoma pastaba	31
VIII — Išvada	32

I – Įžanga

1. *Handelsgericht Wien* (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su kinematografijos kūrinių autorių teisėmis; jame pateikiami iš esmės trys klausimai, susiję su filmo autoriaus ir filmo prodiuserio teisėmis.

2. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia nori sužinoti, ar kinematografijos kūrinio autoriaus sąvokos apibrėžtis, nustatyta 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/116/EB dėl autorių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų (kodifikuota redakcija)² (toliau – Apsaugos terminų direktyva) 2 straipsnio 1 dalyje, taikytina tik šioje direktyvoje, ar peržengia šios direktyvos taikymo ribas.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nori sužinoti, ar nacionalinė norma, pagal kurią išimtinės naudojimo teisės į filmo atgaminimą, transliavimą per palydovus ir viešą paskelbimą kitokiais būdais, ypač kai jis padaromas viešai prieinamas, iš pradžių įgyja filmo prodiuseris, o ne filmo autorius (-iai), neprieštarauja Sąjungos teisei. Šį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sieja su 1993 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyvos 93/83/EEB

² — OL L 372, p. 12.

dėl tam tikrų autorių teisių ir gretutinių teisių taisyklių, taikomų palydoviniam transliavimui ir kabeliniam perdavimui, koordinavimo³ (toliau – Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyva) 2 straipsniu ir 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo⁴ (toliau – Informacinės visuomenės direktyva) 2 ir 3 straipsniais. Pagal šias direktyvų nuostatas minėtos išimtinės naudojimo teisės priklauso tik kinematografijos kūrinių autoriui.

4. Be to, šioje byloje klausama, kam pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą priklauso teisinga kompensacija, kai valstybės narės apriboja šios direktyvos 2 straipsnyje nustatytą atgaminimo teisę, kalbant apie atgaminimą asmeniniam naudojimui.

II – Taikytina teisė

A – *Tarptautinės teisės aktai*

5. 1971 m. liepos 24 d. Paryžiuje peržiūrėtos Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos⁵ (dar vadinamos peržiūrėta Berno konvencija, toliau – Berno konvencija) 14bis straipsnyje nustatyta:

„1. Nepažeidžiant bet kokio kūrinio, kuris galėtų būti perdirbtas ar atgamintas, autorinės teisės, kinematografijos kūrinys saugomas kaip originalus kūrinys. Kinematografijos kūrinio autorinės teisės savininkas turi tas pačias teises kaip ir originalaus kūrinio autorius, įskaitant 14 straipsnyje numatytas teises.

2.

- a) Kinematografijos kūrinio autorinės teisės nuosavybės klausimus reguliuoja šalies, kurioje reikalaujama apsaugos, įstatymai.
- b) Tačiau tose Sąjungos šalyse, kurių įstatymai prie kinematografijos kūrinio autorinės teisės savininkų priskiria autorius, prisidėjusius prie kūrinio sukūrimo, galioja nuostata, kad šie autoriai, jei jie išipareigojo prisidėti prie sukūrimo ir nėra jokios priešingos ar specialios sąlygos, negali prieštarauti, kad tie kūriniai būtų atgaminami, platinami, viešai atliekami ir demonstruojami, viešai skelbiami laidais, transliuojami eteryje ar kitaip viešai skelbiami visuomenei arba kad būtų subtitruojami ar dubliuojami tokių kūrinių tekstai.
- c) Ar šio straipsnio 2 dalies b punkto taikymui būtinas minėtas išipareigojimas turi būti išreikštas raštišku susitarimu ar tokios pat teisinės galios raštišku aktu, nustato šalies, kurioje yra kinematografijos kūrinio gamintojo būstinė ar nuolatinė gyvenamoji vieta, įstatymai. Tačiau Sąjungos šalies, kurioje reikalaujama apsaugos, įstatymams suteikiama teisė nustatyti, kad toks išipareigojimas turi būti išreikštas raštišku susitarimu ar tokios pat teisinės galios raštišku aktu. Šalys, kurios naudojasi šia teise, praneša apie tai Generaliniam direktoriui raštišku pareiškimu, apie kurį jis nedelsdamas praneša visoms kitoms Sąjungos šalims.
- d) Sąvoka „priešinga ar speciali sąlyga“ reiškia bet kokią ribojančią sąlygą, susijusią su anksčiau paminėtu išipareigojimu.

3 — OL L 248, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 134.

4 — OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230.

5 — Valstybės žinios, 1995, Nr. 40-988.

3. Jei nacionaliniai įstatymai nenustato kitaip, šio straipsnio 2 dalies b punkto nuostatos netaikomos scenarijų, dialogų ir muzikos kūrinių, sukurtų kinematografijos kūriniui pastatyti, autoriams ar šio kūrinio režisieriui. Tačiau tos Sąjungos šalys, kurių įstatymų nuostatos nenumato šio straipsnio 2 dalies b punkto taikyti tokiam režisieriui, praneša apie tai Generaliniam direktoriui raštišku pareiškimu, apie kurį jis nedelsdamas praneša visoms kitoms Sąjungos šalims.“

B – Sąjungos teisės aktai

1. Pagrindinių teisių chartija

6. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – chartija) 17 straipsnyje, kuriame reglamentuojama teisė į nuosavybę, nustatyta:

„1. Kiekvienas turi teisę valdyti teisėtai įgytą nuosavybę, ja naudotis, disponuoti ir palikti paveldėtojams. Nuosavybė negali būti atimta, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina visuomenės poreikiams, ir tik įstatymo nustatytais atvejais bei sąlygomis laiku ir teisingai už ją atlyginant. Nuosavybės naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina atsižvelgiant į bendruosius interesus.

2. Intelektinė nuosavybė turi būti saugoma.“

2. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyva

7. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 24–26 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(24) kadangi šioje direktyvoje numatytas įstatymų derinimas reiškia, kad turi būti derinamos nuostatos, užtikrinančios labai gerą autorių, atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliavimo organizatorių apsaugą; kadangi taip derinant neturi būti leidžiama kuriai nors transliavimo organizacijai pasinaudoti apsaugos lygio skirtumais ir perkelti savo veiklą kitur pakenkiant audiovizualiniams kūriniams;

(25) kadangi viešo perdavimo per palydovą tikslams gretutinių teisių apsauga turi būti suderinta su apsauga, numatyta <...> direktyvoje 92/100/EEB <...>; kadangi tai ypač užtikrintų, kad atlikėjams ir fonogramų gamintojams bus garantuotas atitinkamas atlygis už jų atlikimo ir fonogramų viešą perdavimą per palydovą;

(26) kadangi 4 straipsnio nuostatos netrukdo valstybėms narėms Direktyvos 92/100/EEB 2 straipsnio 5 dalyje išdėstytas prielaidas taikyti 4 straipsnyje minimoms išimtinėms teisėms; kadangi, be to, 4 straipsnio nuostatos netrukdo valstybėms narėms numatyti prielaidas, įgalinančias atmesti leidimą naudoti tame straipsnyje minimas atlikėjų išimtinės teises, jei tokia prielaida neprieštarauja Tarptautinei konvencijai dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliavimo organizacijų apsaugos;“

8. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnyje pateikiamos sąvokų apibrėžtys. Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje pagrindinis kinematografijos ar audiovizualinio kūrinio režisierius laikomas jo autoriumi ar vienu iš autorių. Valstybės narės gali numatyti, kad ir kiti asmenys gali būti laikomi bendraautoriais.“

9. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnyje, esančiame programų transliavimui per palydovą skirtame skyriuje, reglamentuojama transliavimo teisė. Šiame straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės suteikia autoriui išimtinę teisę leisti viešai per palydovą perduoti autorių teisės kūrinius, kuriems taikomos šio skyriaus nuostatos.“

10. Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 4 straipsnyje reglamentuojamos atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliavimo organizacijų teisės. Šiame straipsnyje nustatyta:

„1. Viešo perdavimo per palydovą atveju atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliavimo organizacijų teisės ginamos pagal Direktyvos 92/100/EEB 6, 7, 8 ir 10 straipsnių nuostatas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje „transliavimas bevieliu ryšiu“ Direktyvoje 92/100/EEB reiškia, kad į šią sąvoką įeina ir viešas perdavimas per palydovą.

3. Naudojantis šio straipsnio 1 dalyje minimomis teisėmis yra taikomi Direktyvos 92/100/EEB 2 straipsnio 7 dalis ir 12 straipsnis.“

3. Apsaugos terminų direktyva

11. Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„(5)Šios direktyvos nuostatos neturėtų turėti poveikio Berno konvencijos 14a straipsnio 2 dalies b, c bei d punktų ir 3 dalies taikymui valstybėse narėse.“

12. Šios direktyvos 2 straipsnyje, susijusiame su kinematografijos ir audiovizualiniais kūriniais, nustatyta:

„1. Kinematografijos arba audiovizualinio kūrinio pagrindinis režisierius yra laikomas jo autoriumi arba vienu iš autorių. Valstybės narės turi teisę nuspręsti, ką pripažinti kitais bendraautoriais.

2. Kinematografijos arba audiovizualinio kūrinio apsaugos terminas baigiasi praėjus 70 metų nuo ilgiausiai išgyvenusio iš toliau išvardytų asmenų mirties nepriklausomai nuo to, ar šie asmenys laikomi bendraautoriais, ar ne; šie asmenys yra: pagrindinis režisierius, scenarijaus autorius, dialogų autorius ir muzikos, specialiai sukurtos kinematografijos ar audiovizualiniam kūriniai, autorius.“

13. Direktyva 2006/116 kodifikavo Direktyvą 93/98/EEB. Kai kalbama apie Apsaugos terminų direktyvą, turima omeny Direktyva 2006/116. Kadangi minėtos nuostatos nesiskiria nuo atitinkamų Direktyvos 93/98 nuostatų, pateikti argumentai atitinkamai taikytini ir Direktyvai 93/98.

4. Informacinės visuomenės direktyva

14. Informacinės visuomenės direktyvos 20 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Ši direktyva remiasi principais ir taisyklėmis, jau nustatytomis šioje srityje šiuo metu galiojančiose direktyvose, pirmiausia direktyvose 91/250/EEB <...>, 92/100/EEB <...>, 93/83/EEB <...>, 93/98/EEB <...> ir 96/9/EB <...>, tuos principus ir taisykles plėtoja bei įteisina informacinės visuomenės kontekste. Šios direktyvos nuostatos neturėtų pažeisti tų direktyvų nuostatų, išskyrus atvejus, kai šioje direktyvoje yra nustatyta kitaip.“

15. Informacinēs visuomenēs direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„2.Išskyrus 11 straipsnyje nurodytus atvejus, ši direktyva nekeičia ir jokiū būdu nepaveikia egzistuojančių Bendrijos nuostatų dėl:

<...>

- b) nuomos teisės, panaudos teisės ir tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje;
- c) autorių teisių ir gretutinių teisių, taikomų programų palydoviniam ir kabeliniam retransliavimui;
- d) autorių teisių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų;

<...>“

16. Informacinēs visuomenēs direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Atgaminimo teisė

Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies:

- a) autoriams – savo kūrinius;
- b) atlikėjams – savo atlikimų įrašus;
- c) fonogramų gamintojams – savo fonogramas;
- d) filmų pirmojo įrašo gamintojams – jų filmų originalus ir kopijas;
- e) transliuojančiosioms organizacijoms – savo transliacijų įrašus nepaisant to, ar tos transliacijos perduotos laidais ar eteriu, įskaitant kabelinį ar palydovinį perdavimą.“

17. Informacinēs visuomenēs direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„Teisė viešai paskelbti kūrinius ir teisė kitus objektus padaryti viešai prieinamus

1. Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet koki savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais [prieinamų] tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

2. Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti padaryti viešai prieinamus laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku:

- a) atlikėjams – savo atlikimo įrašus;
- b) fonogramų gamintojams – savo fonogramas;
- c) filmų pirmojo įrašo gamintojams – jų filmų originalus ir kopijas;

d) transliuojančiosioms organizacijoms – savo transliacijų įrašus nepaisant to, ar tos transliacijos perduodamos laidais ar eteriu, įskaitant kabelinį ar palydovinį perdavimą.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos teisės nebus išnaudotos jokių šiame straipsnyje nustatyto viešo paskelbimo ar padarymo viešai prieinamą [prieinamo] veiksmu.“

18. Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta:

„Valstybės narės 2 straipsnyje nustatytai atgaminimo teisei gali nustatyti išimtis arba apribojimus šiais atvejais:

<...>

b) kai atgaminama asmeniniam naudojimui bet kurioje laikmenoje ir atgaminantys fiziniai asmenys nesiekia tiesioginių ar netiesioginių komercinių tikslų, su sąlyga, kad teisių turėtojai gautų teisingą kompensaciją, priklausomą nuo 6 straipsnyje nurodytų techninių apsaugos priemonių taikymo ar netaikymo atitinkamam kūrinii ar objektui.“

5. Nuomos ir panaudos teisių direktyva

a) Direktyva 92/100

19. 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyvos 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje⁶ 2 straipsnis skirtas teisių turėtojams ir nuomos bei panaudos teisių turiniui. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje kinematografinio arba audiovizualinio kūrinio pagrindinis režisierius laikomas jo autoriumi arba vienu iš autorių. Valstybės narės gali numatyti ir kitus bendraautorius.“

b) Direktyva 2006/115

20. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota redakcija)⁷ (toliau – Nuomos ir panaudos teisių direktyva) konsolidavo Direktyvą 92/100.

21. Šios direktyvos 2 straipsnis pavadintas „Sąvokų apibrėžimai“. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje vartojami šie sąvokų apibrėžimai:

<...>

2. Kinematografinio arba audiovizualinio kūrinio pagrindinis režisierius laikomas jo autoriumi arba vienu iš autorių. Valstybės narės gali numatyti, kad ir kiti asmenys laikomi bendraautoriais.“

6 — OL L 346, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 120.

7 — OL L 376, p. 28.

22. Direktyvos 2006/115 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyta:

„4. Nepažeidžiant 6 dalies, esant sutarčiai dėl filmo kūrimo, individualiai arba kolektyviai sudarytai tarp atlikėjų ir filmo prodiuserio, preziumuojama, kad joje nurodytas atlikėjas, jei sutarties nuostatose nenumatyta kitaip, perdavė jam priklausančią nuomos teisę, tačiau turi būti laikomasi 5 straipsnio nuostatų.

5. Vadovaudamasi 4 dalimi, valstybės narės gali nustatyti panašią prezumpciją autoriams.“

23. Direktyvos 2006/115 5 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„Neatšaukiama teisė į teisingą atlyginimą

1. Jei autorius arba atlikėjas yra perdavęs arba suteikęs fonogramos arba filmo originalo ar kopijos nuomos teisę fonogramos ar filmo prodiuseriui, tas autorius arba atlikėjas išsaugo teisę gauti teisingą atlyginimą už nuomą.

2. Autoriai arba atlikėjai negali atsisakyti teisės į teisingą atlyginimą už nuomą.

3. Teisės į teisingą atlyginimą administravimas gali būti patikėtas autorius arba atlikėjus atstovaujantiems kolektyvinio teisių administravimo organizacijoms.“

C – Nacionalinės teisės aktai

24. Austrijos federalinio įstatymo dėl autorių teisių į literatūros ir meno kūrinius ir gretutinių teisių (toliau – Austrijos autorių teisių įstatymas) 16a straipsnio 5 dalyje nustatyta:

„Jei teisių naudoti kūrinių turėtojas arba pagal 38 straipsnio 1 dalį tokias teises turintis prodiuseris leidžia tretiesiems asmenims už atlygį išnuomoti kūrinių arba teikti jį panaudai, kūrinių autorius turi neatsisakytiną teisę iš teisių naudoti kūrinių turėtojo ar prodiuserio reikalauti atiduoti jam teisingą šio atlygio dalį. Tuo atveju, kai reikalavimo teisė į atlyginimą už kūrinių teikimą panaudai pagal įstatymą ar sutartį priklauso trečiajam asmeniui, autorius turi neatsisakytiną teisę į teisingą atlygio dalį.“

25. Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Naudojimo teisės į komerciniais pagrindais sukurtus kinematografijos kūrinius priklauso įmonės savininkui (prodiuseriui), laikantis 39 straipsnio 4 dalyje nustatytų apribojimų. Įstatymais nustatyta autoriaus teisė į atlyginimą, jeigu jos negalima atsisakyti ir prodiuseris su autoriumi nesusitarė kitaip, per pusę priklauso prodiuseriui ir autoriui. Tai nedaro jokios įtakos kūrinių, kurie buvo naudojami kuriant kinematografijos kūrinių, autorių teisėms.“

26. Austrijos autorių teisių įstatymo 39 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Asmuo, kuriant komercinį kinematografijos kūrinių prisidėjęs tiek, kad rodomame kūrinyje atsispindi ir jo, kaip autoriaus, kūrybinės veiklos rezultatas, turi teisę reikalauti iš prodiuserio jį kaip autorių nurodyti filme ir pranešimuose apie kinematografijos kūrinių.“

27. Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu galima tikėtis, kad per televiziją arba radiją transliuotas, visuomenei paskelbtas arba įrašytas į komerciniam platinimui skirtą garso arba audiovizualinę laikmeną kūrinys dėl savo pobūdžio gali būti atgaminamas asmeniniam naudojimui pagal 42 straipsnio 2–7 dalis įrašant jį į garso arba audiovizualinę laikmeną, autorius turi teisę gauti teisingą atlyginimą (tuščios laikmenos mokestį (vokiečių k. „Leerkassettenvergütung“)), kai laikmenomis prekiaujama šalies vidaus rinkoje; laikmenomis laikomos tuščios garso arba audiovizualinės laikmenos, tinkamos kūriniams atgaminti, arba kitokios tam tikslui skirtos garso arba audiovizualinės laikmenos.“

III – Faktinės bylos aplinkybės, procesas nacionaliniame teisme ir prejudiciniai klausimai

A – Faktinės bylos aplinkybės

28. Ieškovas pagrindinėje byloje yra dokumentinio filmo „Fotos von der Front“ („Fotografijos iš fronto“) apie vokiečių karo fotografiją Antrojo pasaulinio karo metais scenarijaus autorius ir pagrindinis režisierius. Šiame filme kritiškai vertinamas karo fotografijos dvilypumas. Tuo tikslu ieškovas pats nusprendė, kurias iš daugybės fotografijų panaudoti filme. Šis dokumentinis filmas laikytinas kinematografijos kūriniu.

29. Atsakovas pagrindinėje byloje yra prodiuseris, komerciniais pagrindais gaminantis kinematografijos ir kitus audiovizualinius kūrinius. Atsakovas yra minėto filmo (komercinis) prodiuseris.

30. 2008 m. kovo 13 d. ieškovas ir atsakovas pagrindinėje byloje pasirašė „autorinę režisavimo sutartį“, pagal kurią ieškovas įsipareigojo būti filmo scenarijaus autoriumi ir kūrinio pagrindiniu režisieriumi, o atsakovas įsipareigojo filmą pagaminti ir jį platinti.

31. Ieškovas atsakovui perdavė visas su filmu susijusias autorių teises ir (arba) gretutines teises, išskyrus neturtines. Tačiau šis teisių perdavimas neapėmė teisės kūrinių viešai paskelbti skaitmeniniuose tinkluose ir teisės transliuoti uždarame televizijos tinkle (*Closed Circuit TV*) ribotam žiūrovų skaičiui bei per (koduotą) mokamą televiziją *Pay-TV* už atskirą mokestį. Minėtoje sutartyje šalys aiškiai nesusitarė dėl teisės į įstatymais numatytą atlyginimą.

32. Dar prieš pasirašydamas „autorinę režisavimo sutartį“ ieškovas pagrindinėje byloje savo teises į įstatymais numatytą atlyginimą, visų pirma teisę gauti tuščios laikmenos mokestį pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnį, patikėjimo teise perdavė valdyti vienai kolektyvinio teisių administravimo organizacijai.

33. 2009 m. gegužės 14 d. įvyko filmo premjera. 2009 m. rugsėjo 7 d. filmas buvo pirmą kartą transliuojamas per *BRalpha* televizijos kanalą; filmą taip pat galima įsigyti kaip DVD.

34. Atsakovas pagrindinėje byloje taip pat leido filmą žiūrėti internete ir perdavė su tuo susijusias teises „Movieeurope.com“. Filmą internete galima žiūrėti bet kada (*Video-On-Demand*). Be to, atsakovas taip pat įdėjo filmo anonsą į interneto svetainę „YouTube“; savo turėtas teises, susijusias su mokama televizija *Pay TV*, atsakovas perleido „Scandinavia.tv“.

B – Procesas nacionaliniame teisme

35. Ieškovas pareiškė ieškinį atsakovui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.

1. Dėl išimtinių naudojimo teisių

36. Ieškovas pagrindinėje byloje teigia, kad atsakovas, naudodamasis ieškovui priklausančiomis teisėmis į tam tikrus sutartyje numatytus kūrinio naudojimo būdus ir perduodamas jas tretiesiems asmenims, pažeidė sutartį ir ieškovo autoriaus teises. Ieškovas pirmiausia prašo pripažinti, kad tik jis vienas turi teisę leisti žiūrėti filmą internete (*Video-On-Demand*), transliuoti televizijos tinkle ribotam žiūrovų skaičiui ir transliuoti per mokamą televiziją (*Pay-TV*), nes yra šio filmo scenarijaus autorius ir pagrindinis režisierius.

37. Tačiau atsakovas pagrindinėje byloje mano, kad visos išimtinės teisės naudoti filmą priklauso jam kaip filmo prodiuseriui. Anot atsakovo, pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinį ginčijamos teisės nuo pat pradžių priklausė jam kaip filmo prodiuseriui, o ne ieškovui. Todėl „autorinėje režisavimo sutartyje“ ieškovo naudai numatyta išlyga yra negaliojanti.

38. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinį naudojimo teisės į komerciniais pagrindais sukurtus kinematografijos kūrinius priklauso filmo prodiuseriui. Austrijos aukščiausių teismų praktikoje ši nacionalinė teisės nuostata suprantama ne kaip teisių perleidimas, bet kaip pirminis, tiesioginis ir išimtinis naudojimo teisių suteikimas filmų prodiuseriams. Remiantis tokiu Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinio aiškinimu, tam prieštaraujantys susitarimai yra negaliojantys; be to, filmo autorius savo teisių nebegali atšaukti.

39. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar toks Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 sakinių aiškinimas neprieštarauja Sąjungos teisei.

2. Dėl teisės į įstatymais numatytą atlyginimą

40. Antra, ieškovas pagrindinėje byloje prašo pripažinti jo įstatymais numatytą teisę į 50 % atlyginimo, visų pirma į „tuščios laikmenos mokesčio“ dalį pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnį.

41. Atsakovas pagrindinėje byloje su tuo nesutinka ir teigia, kad jam, kaip filmo prodiuseriui, priklauso ir visos Austrijos autorių teisių įstatyme numatytos teisės į atlyginimą, visų pirma, „tuščios laikmenos mokestis“, nes šis mokestis yra glaudžiai susijęs su kūrinio naudojimo teisėmis. Anot atsakovo, tai taikytina ne tik filmo prodiuseriui pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 sakinį priklausančios 50 % dalies atžvilgiu, bet ir kitos 50 % dalies atžvilgiu, kuri pagal šią teisės normą priklauso filmo autoriui. Anot jo, sutartimi leidžiama susitarti dėl kitokių sąlygų, nei nustatyta įstatyme, ir „autorinė režisavimo sutartis“ apima tokias sąlygas.

42. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 sakinį pusė įstatymais numatyto atlyginimo priklauso filmo prodiuseriui, o kita jo pusė – filmo autoriui, nebent teisių į tokį atlyginimą galima atsisakyti ir prodiuseris su autoriumi susitaria kitaip. Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 sakinyje minimas negalėjimas atsisakyti teisės, remiantis Austrijos autorių teisių įstatymo 16b straipsnio 5 dalimi, yra numatytas tik atlyginimui už kūrinio teikimą panaudai, kaip tai suprantama pagal Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 5 straipsnį; toks atlyginimas šioje byloje nėra svarbus. Kitų teisių į atlyginimą, visų pirma teisės į „tuščios laikmenos mokesť“, atsisakyti negalima.

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 sakinyje nustatyta taisyklė, pagal kurią filmo autoriui atitenka pusė įstatymais numatyto atlyginimo, yra teisinga. Tačiau jam kyla abejonių, ar tokia taisyklė, pagal kurią filmo autorius negali šios savo teisės atsisakyti, neprieštarauja Sąjungos teisei.

C – Prejudiciniai klausimai

44. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – ši nutartis Teisingumo Teismo kanceliarijoje gauta 2010 m. birželio 3 d. – teismas pateikė tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Europos Sąjungos teisės nuostatas autorių teisių ir gretutinių teisių srityje, t. y. Direktyvos 92/100 2 straipsnio 2, 5 ir 6 dalis, Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 5 dalį ir Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalį, siejamas su Direktyvos 92/100 4 straipsniu, Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsniu ir Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsniais bei 5 straipsnio 2 dalies b punktu, reikia aiškinti taip, kad naudojimo teisės į atgaminimą, transliavimą per palydovą ar kitokį viešą paskelbimą, padarant kūrinių viešai prieinamą, tiesiogiai (iš pradžių) įgyja kinematografijos arba audiovizualinio kūrinių pagrindinis režisierius arba kiti valstybių narių įstatymų leidėjo nustatyti filmo autoriai, o ne – tiesiogiai (iš pradžių) ir išimtinai – filmo prodiuseris? Ar valstybių narių įstatymai, pagal kuriuos naudojimo teisės tiesiogiai (iš pradžių) įgyja tik filmo prodiuseris, neprieštarauja Europos Sąjungos teisei?

Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas:

2. a. Ar pagal Europos Sąjungos teisę valstybių narių įstatymų leidėjui leidžiama su nuoma ir panauda nesusijusių pirmajame klausime minimų naudojimo teisių, priklausančių kinematografijos arba audiovizualinio kūrinių pagrindiniam režisieriui arba kitiems valstybių narių įstatymų leidėjo nustatytiems kinematografijos kūrinių autoriams, atžvilgiu nustatyti įstatymais numatytą prezumpciją dėl tokių teisių perleidimo filmo prodiuseriui ir, jeigu taip, ar reikia tada laikytis Direktyvos 92/100 2 straipsnio 5 ir 6 dalyse, siejamose su šios direktyvos 4 straipsniu, nustatytų sąlygų?
- b. Ar taisyklė, pagal kurią teisės, susijusios su kinematografijos arba audiovizualinio kūrinių pagrindiniu režisieriumi arba su kitais valstybių narių įstatymų leidėjo nustatytais kinematografijos kūrinių autoriais, iš pradžių priklauso šiems asmenims, taikytina ir valstybių narių įstatymų leidėjų nustatytoms teisėms į teisingą atlyginimą, kaip antai teisei į „tuščios laikmenos mokestį“ pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnį, arba teisėms į teisingą kompensaciją pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą?

Jei atsakymas į 2b klausimą būtų teigiamas:

3. Ar pagal Europos Sąjungos teisę valstybių narių įstatymų leidėjui leidžiama antrajame klausime minimų teisių, priklausančių kinematografijos arba audiovizualinio kūrinių pagrindiniam režisieriui arba kitiems valstybių narių įstatymų leidėjo nustatytiems kinematografijos kūrinių autoriams, atžvilgiu nustatyti įstatymais numatytą prezumpciją dėl tokių teisių į atlyginimą perleidimo filmo prodiuseriui ir, jeigu taip, ar reikia laikytis Direktyvos 92/100 2 straipsnio 5 ir 6 dalyse, siejamose su šios direktyvos 4 straipsniu, nustatytų sąlygų?

Jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas:

4. Ar valstybės narės įstatyme nustatyta taisyklė, pagal kurią kinematografijos arba audiovizualinio kūrinių pagrindiniam režisieriui arba kitiems valstybių narių įstatymų leidėjo nustatytiems kinematografijos kūrinių autoriams pripažįstama teisė į pusę valstybės narės įstatymais nustatyto atlyginimo, tačiau šią teisę galima pakeisti susitarus, taigi ir jos atsisakyti, neprieštarauja minėtoms Europos Sąjungos teisės nuostatomis, susijusiomis su autorių ir gretutinėmis teisėmis“

IV – Procesas Teisingumo Teisme

45. Per rašytinę proceso dalį pastabas pateikė ieškovas ir atsakovas pagrindinėje byloje, Austrijos ir Ispanijos vyriausybės bei Komisija.

46. 2011 m. gegužės 5 d. vykusiame teismo posėdyje dalyvavo ieškovo ir atsakovo pagrindinėje byloje, Austrijos vyriausybės ir Komisijos atstovai, kurie papildė savo pastabas ir atsakė į klausimus.

V – Dėl pirmojo prejudicinio klausimo ir pirmos antrojo prejudicinio klausimo dalies

47. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinyje nustatyta nacionalinė taisyklė neprieštaruja Sąjungos teisei. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad nacionalinėje teismų praktikoje ir pagal vyraujančią teisės teoriją ši taisyklė suprantama taip, kad naudojimo teises iš pradžių tiesiogiai įgyja tik filmo prodiuseris, o ne kad jos yra perleidžiamos filmo prodiuseriui.

48. Pirmasis prejudicinis klausimas ir antrojo prejudicinio klausimo pirma dalis susiję su šia taisykle.

49. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia nori sužinoti, ar valstybės narės pagal Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 2 dalį, Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 5 dalį, Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalį ir Informacinės visuomenės direktyvos 3 straipsnio 1 dalį privalo išimtinės teises į transliavimą per palydovą, į atgaminimą ir į viešą paskelbimą, ypač padarymą viešai prieinamo, iš pradžių suteikti pagrindiniam filmo režisieriui, kaip filmo autoriui, ir (arba) kitiems valstybių narių nustatytiems filmo autoriams.

50. Jei šias teises būtų privaloma iš pradžių suteikti filmo autoriui, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas toliau norėtų sužinoti, ar nacionalinės teisės nuostata, nustatanti prezumpciją, kad pagrindinis filmo režisierius jam, kaip filmo autoriui, priklausančias minėtas naudojimo teises perdavė arba suteikė filmo prodiuseriui, neprieštaruja Sąjungos teisei.

51. Jei nacionalinės teisės nuostata, nustatanti tokią prezumpciją, pagal Sąjungos teisę būtų leistina, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas toliau norėtų sužinoti, kokios yra tokios prezumpcijos taikymo sąlygos ir ar tuo atveju nereikėtų vadovautis Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalių reikalavimais.

A – Pagrindiniai šalių argumentai

52. *Ieškovas pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybė* teigia, kad tokia nacionalinė taisyklė, kaip nustatytoji Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinyje, prieštaruja Sąjungos teisei.

53. Remiantis Sąjungos teisės nuostatomis, kurias nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, valstybė narė privalo minėtas išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti filmo autoriui.

54. Kalbant apie išimtinės teises į kūrinio atgaminimą ir į viešą paskelbimą, ypač teisę padaryti kūrinį viešai prieinamą, kurios pagal Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsnius priklauso autoriui, tai matyti iš Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies. Pagal ją bent jau pagrindinis režisierius yra kinematografijos kūrinio autorius. Ši nuostata, kitaip nei atitinkamos Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 2 dalies ir Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnio 5 dalies nuostatos, neapsiriboja direktyvos taikymo sritimi, o būdama horizontalaus veikimo galioja ir kitose srityse.

55. Ieškovas pagrindinėje byloje pirmiausia teigia, kad Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nėra nustatyta, kad ši nuostata galioja tik šios direktyvos taikymo srityje. Šios nuostatos veiksmingumas būtų labai apribotas, jei būtų aiškinama, kad ji galioja tik Apsaugos terminų direktyvos taikymo srityje. Iš šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies matyti, kad apsaugos terminas nepriklauso nuo kinematografijos kūrinio autoriaus valios. Be to, būtų nelogiška, jei pagal Nuomos ir panaudos teisių direktyvą atlikėjams būtų suteiktos gretutinės teisės, o pagrindiniam kinematografijos kūrinio režisieriui nebūtų suteikta jokių teisių.

56. Išimtinė teisė leisti transliuoti per palydovą nustatyta Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnyje ir 1 straipsnio 5 dalyje.

57. Ieškovas pagrindinėje byloje nurodo, kad Sąjungos teisės nuostatos netektų prasmės, jei pagal nacionalinės teisės nuostatą minėtos išimtinės teisės naudoti kinematografijos kūrinių priklausytų filmo prodiuseriui. Ispanijos vyriausybė teigia, kad valstybės narės autorių teises į kinematografijos kūrinių gali suteikti ir filmo prodiuseriui. Tokios autorių teisės į kinematografijos kūrinių filmo prodiuseriui galėtų būti suteiktos iš pradžių, tačiau jos niekuomet negali būti suteiktos tik filmo prodiuseriui.

58. Tačiau, anot *ieškovo pagrindinėje byloje* ir *Ispanijos vyriausybės*, Sąjungos teisei neprieštarauja nacionalinė taisyklė, pagal kurią preziumuojama, kad pagrindinis filmo režisierius sutartimi perleido filmo prodiuseriui tam tikras naudojimo teises.

59. Nei Apsaugos terminų direktyvoje, nei Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvoje nėra nustatyta, ar įstatymais numatytos prezumpcijos yra leistinos. Visgi reikėtų atsižvelgti į tai, kad tokios prezumpcijos labai palengvina sandorius, susijusius su intelektinės nuosavybės teisėmis kinematografijos versle. Kitu atveju kiltų pavojus, kad sukūrus filmą prodiuseris neturės kinematografijos kūriniui naudoti būtinų teisių, o tai trukdytų pritraukti filmui sukurti reikalingas investicijas.

60. Tokią prezumpciją galima nustatyti tik tada, jei buvo perimti Direktyvos 92/100 2 straipsnio 5 ir 6 dalyse įtvirtinti reikalavimai. Ieškovas pagrindinėje byloje teigia, kad Direktyvos 92/100 2 straipsnio 5 ir 6 dalis galima būtų taikyti pagal analogiją, nes pagal šios direktyvos 19 konstatuojamąją dalį šios nuostatos taikytinos ne tik nuomos ir panaudos teisėms, bet ir atlikėjų gretutinėms teisėms. Todėl jos turėtų būti taikomos ir pagrindinio filmo režisieriaus autoriaus teisėms. Be to, Teisingumo Teismas taikė analogiją Sprendime *Infopaq*⁸, todėl taikyti analogiją antrinėje Sąjungos teisėje leidžiama.

61. Tam pirmiausia reikėtų, kad filmo režisierių ir filmo prodiuserių sietų sutartiniai santykiai. Antra, prezumpciją turėtų būti galima nugincyti. Trečia, tokia prezumpcija turėtų numatyti, kad teisės į atlyginimą, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 92/100 4 straipsnį, negalima atsisakyti.

62. Teismo posėdyje ieškovas pagrindinėje byloje papildomai pasisakė dėl teisinių pagrindų, iš kurių tik Nuomos ir panaudos teisių direktyvoje yra su prezumpcija susijusių nuostatų. Anot jo, kadangi Berno konvencijos 14bis straipsnis nuomos ir panaudos teisėms netaikomas, tokias nuostatas buvo būtina numatyti būtent Nuomos ir panaudos teisių direktyvoje.

63. Anot *atsakovo pagrindinėje byloje*, *Austrijos vyriausybės* ir *Komisijos*, tokia nuostata, kaip Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny, neprieštarauja Sąjungos teisei.

64. Pasak *atsakovo pagrindinėje byloje*, Sąjungos teisės nuostatos, kurias nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir pagal kurias autorių teisės priklauso pagrindiniam filmo režisieriui, turėtų būti taikomos tik nurodytų direktyvų taikymo srityse. Jos negali būti suprantamos kaip bendrai įtvirtinančios kūrėjo principą.

8 — 2009 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Infopaq International* (C-5/08, Rink. p. I-6569).

65. Jis taip pat nurodo, kad nacionalinės teisės normos, pagal kurias preziumuojama, jog pagrindinis režisierius perleidžia naudojimo teises filmo prodiuseriui, neprieštarauja Sąjungos teisei.

66. Be to, jo teigimu, Sąjungos teisėje tokioms prezumpcijoms nėra reikalavimų, panašių į įtvirtintuosius Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse, nes tokių reikalavimų Apsaugos terminų direktyvoje nenumatyta.

67. *Austrijos vyriausybė* teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodytose Sąjungos teisės nuostatose nereikalaujama, kad naudojimo teisės iš pradžių būtų suteiktos kinematografijos kūrinio autoriui. Klausimai, susiję su autoryste ir su tuo, kam iš pradžių šios teisės priklauso, šiose nuostatose reglamentuojami neišsamiai.

68. Pirma, toks aiškinimas atitinka 2002 m. gruodžio 6 d. Komisijos ataskaitą dėl kinematografijos ir audiovizualinių kūrinių autorystės klausimų. Pagal šią ataskaitą valstybės narės turi teisę remtis Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 ir 3 dalimis. Pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies a punktą konvencijos šalys gali savarankiškai nuspręsti, kas yra kinematografijos kūrinių autorių teisių turėtojai.

69. Antra, iš to, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nenurodė, kad autoriaus sąvokos apibrėžtis galioja tik šios direktyvos taikymo srityje, nereikėtų daryti išvados, kad taip buvo atliktas platesnis suderinimas, kuris peržengia apsaugos terminų srities ribas. Tai, kad Apsaugos terminų direktyvoje nustatyta autoriaus sąvokos apibrėžtis galioja tik šioje direktyvoje, matyti iš to, jog kinematografijos kūrinio autoriaus nustatymas reikalingas tam, kad būtų galima apskaičiuoti apsaugos terminą.

70. Trečia, Apsaugos terminų direktyvos 1 straipsnio 4 dalyje nurodomi atvejai, kuriais valstybės narės nustato specialias autorių teisės nuostatas, skirtas kolektyviniams kūriniams arba juridiniams asmenims kaip teisių turėtojams. Tuo pripažįstama galimybė valstybėms narėms šiais atvejais numatyti specialias nuostatas, skirtas nustatyti, kas yra laikomas autoriumi. Būtų paradoksalu neleisti to daryti kinematografijos kūrinių atžvilgiu, nors jų atveju egzistuoja didelis praktinis poreikis sukcentruoti šias teises filmo prodiuserio rankose.

71. Austrijos vyriausybė taip pat nurodo, kad nacionalinės teisės nuostatos, nustatančios naudojimo teisių perleidimo filmo prodiuseriui prezumpciją, neprieštarauja Sąjungos teisei. Anot jos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodytose Sąjungos teisės nuostatose tokios prezumpcijos nėra išsamiai reglamentuotos. Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda į Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 ir 3 dalis, kurios yra pagrindas priimti nukrypstamas nuostatas preziumuojamo teisių perleidimo atžvilgiu. Informacinės visuomenės direktyva to nepakeitė.

72. Be to, papildomi su prezumpcijomis susiję reikalavimai nustatyti tik Nuomos ir panaudos teisių direktyvoje, pavyzdžiui, kad privalo būti numatyta teisė į atlyginimą. Todėl kitose srityse atitinkamų Sąjungos teisės reikalavimų nėra.

73. Austrijos vyriausybė teismo posėdyje taip pat teigė, kad Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalis nedraudžia filmo prodiuseriui ir filmo autoriui sutartyje susitarti kitaip, nei numato prezumpcija. Taigi filmo prodiuseris ir filmo autorius gali susitarti, kad išimtinės teisės į filmą priklausys filmo autoriui.

74. *Komisija* pirmiausia nurodo, kad šiame ginče Nuomos ir panaudos teisių direktyva netaikytina. Todėl šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje esanti nuostata, skirta nustatyti, kas yra kinematografijos kūrinio autorius, šiuo atveju nėra svarbi, nes ši nuostata skirta tik šiai direktyvai. Nors Direktyva 2006/115 šiuo atžvilgiu yra ne tokia aiški kaip Direktyva 92/100, reikėtų atsižvelgti į tai, kad Direktyva 2006/115 kodifikavo Direktyvą 92/100, ir tai turėjo būti atlikta be jokių turinio pakeitimų.

75. Antra, Komisija nurodo, kad Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvoje nėra nustatyta, kad suderintos autorių teisės iš pradžių turėtų būti suteiktos pagrindiniam kinematografijos kūrinio režisieriui. Šioje direktyvoje nustatytos tik normos, nukreipiančios į materialinės teisės nuostatas, kurių turi būti laikomasi viešai transliuojant per palydovą ir perduodant per kabelinius tinklus.

76. Pirmiausia šios direktyvos 2 straipsnyje nustatyta, kad autoriams, taigi pagal šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalį ir pagrindiniam filmo režisieriui, priklauso išimtinė teisė leisti perduoti kinematografijos kūrinį viešai per palydovą. Tačiau šiame straipsnyje nėra aiškiai nurodyta, ar ši išimtinė teisė kyla iš autorių teisių, ar iš kitų išimtinių teisių.

77. Be to, Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 8 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos tik užtikrinti, kad, kabeliu retransliuojant programas tarptautiniu mastu, būtų gerbiamos „taikomos autorių ir gretutinės teisės“. Tai matyti ir iš šios direktyvos 27 konstatuojamosios dalies, kurioje daroma nuoroda į taikomas autorių ir gretutinių teisių normas. Taikytinų materialinių apsaugos teisių klausimu šios direktyvos 4 straipsnyje daroma nuoroda į atitinkamas Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatas.

78. Tokiomis aplinkybėmis Komisija toliau nurodo, kad atitinkamos materialinės autorių teisės Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos priėmimo metu buvo reglamentuotos ne Sąjungos teisėje, o Berno konvencijos 11bis ir 14bis straipsniuose. Dabartiniu metu Informacinės visuomenės direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama plati viešo paskelbimo teisė, kuri apima ir viešo perdavimo per palydovą teisę, kaip tai suprantama pagal Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 1 dalies a punktą. Todėl klausimas, ar pagrindiniam filmo režisieriui priklauso atitinkamos teisės, kyla tik iš Informacinės visuomenės direktyvos, o ne iš Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos.

79. Trečia, Komisija nurodo, kad Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies nuostatos, susijusios su pagrindinio kinematografijos kūrinių režisieriaus nustatymu, negalima aiškinti taip, jog ji suderina kinematografijos kūrinių autoriaus sąvokos apibrėžtį visame su autorių teisėmis susijusiam Sąjungos *acquis*. Ši nuostata susijusi tik su apsaugos termino nustatymu. Kadangi kinematografijos kūriniai gali turėti daug autorių, apsaugos terminą, kuris susiejamas su autoriaus mirtimi, reglamentuojančioje normoje reikia nustatyti, kas laikomi autoriais.

80. Ketvirta, Komisija taip pat teigia, kad nors Informacinės visuomenės direktyva susijusi su nagrinėjamomis teisėmis, jos 2 ir 3 straipsniuose bei 5 straipsnio 2 dalies b punkte nėra aiškių nuorodų, nes juose nenustatyta, kas yra autorius ir kam priklauso konkrečios teisės. Remtis Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje, Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje ir Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje pateiktomis sąvokų apibrėžtimis nėra jokio pagrindo. Informacinės visuomenės direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią ši direktyva jokių būdu nepaveikia minėtų direktyvų, išsamiai reglamentuojamas santykis su šiomis direktyvomis.

81. Galiausiai Komisija nurodo, kad šie jos argumentai neprieštarauja argumentams, pateiktiems 2002 m. gruodžio 6 d. Komisijos ataskaitoje dėl kinematografijos ir audiovizualinių kūrinių autorystės klausimų, kurioje Komisija padarė išvadą, kad kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių autoriaus sąvokos apibrėžtis Sąjungos teisėje nebuvo visiškai suderinta.

B – Teisinis vertinimas

82. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia klausia, ar jo nurodytose Sąjungos teisės nuostatose reikalaujama tam tikras išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti pagrindiniam kinematografijos kūrinio režisieriui. Jei atsakymas į šį klausimą būtų teigiamas, tada jis norėtų sužinoti, ar ir kokiomis sąlygomis nacionalinė taisyklė, numatanti šių naudojimo teisių perleidimo filmo prodiuseriui prezumpciją, būtų suderinama su minėtomis Sąjungos teisės nuostatomis.

83. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimus nagrinėsiu toliau nurodoma eilės tvarka. Pirmiausia nagrinėsiu, ar pagal taikytinas Sąjungos teisės nuostatas pagrindinis filmo režisierius gali būti laikomas kinematografijos kūrinio autoriumi (1). Kadangi atsakymas į tai bus teigiamas, toliau nagrinėsiu, ar pagal Sąjungos teisę privaloma atitinkamas išimties teises iš pradžių suteikti pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui (2). Manau, kad taip nėra, tačiau valstybė narė, kuri išimtinių teisių pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui iš pradžių nesuteikia, vis dėlto privalo atsižvelgti į tam tikrus reikalavimus (3). Galiausiai nagrinėsiu, kokiomis sąlygomis tokia nacionalinė taisyklė, kaip įtvirtintoji Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 sakinyje, suderinama su Sąjungos teise (4).

1. Dėl kinematografijos kūrinio pagrindinio režisieriaus autorystės

84. Pirmiausia kyla klausimas, ar pagrindinis filmo režisierius, atsižvelgiant į nagrinėjamas išimties teises, laikytinas kinematografijos kūrinio autoriumi. Norint atsakyti į šį klausimą, reikia atskirti Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvoje reglamentuotas išimties teises nuo Informacinės visuomenės direktyvoje reglamentuotų išimtinių teisių.

a) Dėl Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos

85. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, nurodė teisę leisti viešai per palydovą perduoti kinematografijos kūrinį. Pagal Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnį ši teisė priklauso kinematografijos kūrinio autoriui (-iams). Kas yra autorius pagal šią nuostatą, nurodoma šios direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje. Pagal ją šioje direktyvoje pagrindinis kinematografijos kūrinio režisierius laikomas jo autoriumi arba vienu iš autorių, tačiau valstybės narės gali numatyti, kad ir kiti asmenys gali būti laikomi bendraautoriais.

b) Dėl Apsaugos terminų direktyvos ir Informacinės visuomenės direktyvos

86. Teisė atgaminti ir teisė viešai paskelbti, įskaitant teisę padaryti kūrinį viešai prieinamą, kurias nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reglamentuojamos Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsniuose, pagal kuriuos šios teisės priklauso autoriui. Tačiau pati Informacinės visuomenės direktyva nepateikia autoriaus sąvokos apibrėžties.

87. Todėl kyla klausimas, ar taikant Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsnius galima taikyti Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje pateikiamą kinematografijos kūrinio autoriaus apibrėžtį. Pagal ją kinematografijos kūrinio pagrindinis režisierius yra laikomas jo autoriumi, tačiau valstybės narės turi teisę nustatyti, kad ir kiti asmenys pripažįstami bendraautoriais.

88. Remtis šia apibrėžtimi būtų galima, jei, pirma, Informacinės visuomenės direktyvoje būtų leidžiama remtis kitomis direktyvomis autorių teisių srityje ir, antra, jei Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatytą autoriaus apibrėžtį būtų galima taikyti ne tik pagal šią direktyvą, bet ir pagal Informacinės visuomenės direktyvą.

89. Manau, kad šios dvi sąlygos tenkinamos.

90. Pirma, Informacinės visuomenės direktyvoje leidžiama atsižvelgti į kitas direktyvas autorių teisių srityje.

91. Tai matyti iš jos 20 konstatuojamosios dalies, kurioje nustatyta, kad Informacinės visuomenės direktyva remiasi principais ir taisyklėmis, jau nustatytomis šioje srityje galiojančiose direktyvose. Tarp šių direktyvų yra minima visų pirma Apsaugos terminų direktyva. Todėl rėmimasis Apsaugos terminų direktyva yra aiškiai numatytas.

92. Priešingai, nei teigia Austrijos vyriausybė ir Komisija, iš Apsaugos terminų direktyvos 1 straipsnio 2 dalies negalima daryti jokios kitos išvados. Nors šioje dalyje nustatyta, kad Informacinės visuomenės direktyva iš principo nekeičia ir jokių būdu nepaveikia visų pirma Apsaugos terminų direktyvos nuostatų, tai nereiškia, kad negalima remtis tų direktyvų principais ir nuostatomis. Tai tik reiškia, jog Informacinės visuomenės direktyvos nuostatų negalima aiškinti taip, kad jos pakeistų Apsaugos terminų direktyvos nuostatas.

93. Antra, Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje yra sąvokos apibrėžtis, kuri taikytina ir Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsniuose.

94. Tą patvirtina visų pirma šios nuostatos tekstas. Kitaip nei kitais atžvilgiais panašių apibrėžčių Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje⁹ ir Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje atveju, Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nėra nurodyta, kad joje nustatyta kinematografijos kūrinio autoriaus sąvokos apibrėžtis galioja taikant tik šią direktyvą.

95. Tą patvirtina ir šios nuostatos struktūra. Priešingai, nei teigia Austrijos vyriausybė ir Komisija, Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta kinematografijos kūrinio autoriaus sąvokos apibrėžtis negali būti apribota taikymu tik pagal Apsaugos terminų direktyvą. Jeigu taip būtų, šios nuostatos praktinis veiksmingumas būtų labai apribotas. Priešingai, nei nurodo Austrijos vyriausybė ir Komisija, šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje esanti kinematografijos kūrinio autoriaus sąvoka nėra svarbi pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalį nustatant apsaugos pradžią ar apskaičiuojant apsaugos terminą¹⁰. Pagal Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 2 dalį apsaugos terminas pradedamas skaičiuoti nuo ilgiausiai iš griežtai apibrėžtos asmenų grupės gyvenusio asmens mirties. Tokiais asmenimis laikomi pagrindinis režisierius, scenarijaus autorius, dialogų autorius ir muzikos, specialiai sukurtos kinematografijos kūriniui, autorius, nesvarbu, ar šie asmenys yra kinematografijos kūrinio autoriai.

96. Tą patvirtina ir Apsaugos terminų direktyvos priėmimo aplinkybės. Komisijos pristatytame 1992 m. kovo 23 d. Apsaugos terminų direktyvos pirmajame projekte nebuvo nuostatų dėl kinematografijos kūrinių autorystės¹¹, todėl Europos Parlamentas reikalavo suderinti ir šį klausimą¹². Europos Parlamentas siūlė direktyvoje pateikti visų kinematografijos kūrinių kūrėjų kaip bendraautorijų sąrašą¹³. Tačiau vykstant teisėkūros procesui tapo aišku, kad išvardyti visų kūrėjų neįmanoma¹⁴. Todėl Komisijos 1993 m. sausio 30 d. pakeistame direktyvos projekte buvo numatyta tik kalbiškai šiek tiek kitaip suformuluota Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies nuostata, pagal kurią vienu iš kinematografijos kūrinių autorių laikomas pagrindinis režisierius, o valstybėms narėms paliekama teisė nuspręsti, ką pripažinti kitais bendraautoriais¹⁵. Gerai, kad Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nėra nustatytas baigtinis sąrašas asmenų, kurie turėtų būti laikomi kinematografijos kūrinio

9 — Nors dabartinės redakcijos Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje nėra aiškiai nurodyta, kad joje esanti sąvokos apibrėžtis galioja tik taikant šią direktyvą, tačiau Komisija teisi nurodydama, kad dabartinė redakcija, t. y. Direktyva 2006/115, yra tik oficialiai kodifikuota Direktyva 92/100. Direktyvos 92/100 2 straipsnio 2 dalyje, kurios formuluotė kitais atžvilgiais identiška, buvo nustatytas atitinkamas apribojimas direktyvos tikslu. Kadangi oficialiai kodifikuojant jokių keičiamo teisės akto turinio pakeitimų nedaroma (žr. 1994 m. gruodžio 20 d. Tarpinstitucinį susitarimą dėl pagreitinto teisės aktų tekstų oficialaus kodifikavimo darbo metodo (OL C 102, 1996, p. 2, 1 punktą; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 348)), Direktyvos 2006/115 2 straipsnio 2 dalį reikėtų suprasti taip, kad joje yra atitinkamas apribojimas.

10 — Žr. J. Juranek „Die Richtlinien der Europäischen Union zur Harmonisierung der Schutzfristen im Urheber- und Leistungsschutzrecht“, Manz, 1994, p. 34 ir 35, kur nurodoma, kad Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse klausimai, susiję su autoriaus sąvoka ir apsaugos termino pradžios apskaičiavimu, buvo atskirti.

11 — COM(92) 33 galutinis – SYN 395, OL C 92, p. 6; žr. S. Lewinski „Der EG-Richtlinienvorschlag zur Harmonisierung der Schutzdauer im Urheber- und Leistungsschutzrecht“, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil*, 1992, p. 724 ir 730.

12 — Konkrečiai dėl įvairių priežasčių žr. G. Dworkin „Authorship of Films and the European Commission Proposals for Harmonising the Term of Copyright“, *European Intellectual Property Review*, Nr.5, 1993, p. 151 ir 154, ir J. Juranek „Harmonisierung der urheberrechtlichen Schutzfristen in der EU“, Manz, 1994, p. 33.

13 — Žr. teisėkūros rezoliuciją A-3-0348/92, OL L C 337, p. 209.

14 — Dėl priežasčių dar kartą žr. G. Dworkin (minėta 12 išnašoje), p. 154, ir J. Juranek (minėta 12 išnašoje), p. 33 ir 34.

15 — COM(92) 602 galutinis – SYN 395, OL C 27, p. 7, ypač pakeisto projekto 1a straipsnio 2 dalis.

autoriais. Tačiau šioje dalyje aiškiai nurodoma, kad bent jau pagrindinis režisierius privalo būti laikomas kinematografijos kūrinio autoriumi. Tai patvirtina 2002 m. gruodžio 6 d. Komisijos ataskaita Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl kinematografijos ir audiovizualinių kūrinių autorystės klausimų. Šioje ataskaitoje Komisija aiškiai nurodė, kad Apsaugos terminų direktyva nustačius, kad pagrindinis režisierius yra kinematografijos kūrinio autorius, iš dalies suderinta kinematografijos kūrinio autoriaus sąvoka¹⁶.

97. Čia galima papildomai paminėti, kad Apsaugos terminų direktyvoje yra ir kitų nuostatų, kurių taikymas nėra apribotas apsaugos termino nustatymu. Pavyzdžiui, kai reikia nustatyti, kada pagal Informacinės visuomenės direktyvą fotografija turi būti saugoma kaip kūrinys, galima remtis Apsaugos terminų direktyvos 6 straipsniu¹⁷.

98. Todėl iš Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad pagrindinis režisierius laikytinas filmo autoriumi, kaip tai suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsnius.

c) Tarpinė išvada

99. Todėl darytina tarpinė išvada, kad pagrindinis režisierius laikytinas bent jau kinematografijos kūrinio autoriumi, kiek tai susiję su Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnyje ir Informacinės visuomenės direktyvos 2 ir 3 straipsniuose reglamentuotomis išimtinėmis teisėmis.

2. Ar privaloma išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui?

100. Toliau nagrinėsiu klausimą, ar pagal taikytinas Sąjungos teisės nuostatas valstybės narės privalo nagrinėjamas išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti pagrindiniam režisieriui kaip kinematografijos kūrinio autoriui.

101. Pirmiausia reikia paminėti, kad pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodomas nuostatas nagrinėjamos naudojimo teisės iš principo priklauso kinematografijos kūrinio autoriui (a). Tačiau privaloma atsižvelgti ir į Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamąją dalį, pagal kurią Apsaugos terminų direktyvos nuostatos neturi turėti poveikio Berno konvencijos 14a straipsnio 2 dalies b, c bei d punktų ir 3 dalies taikymui. Taigi valstybėms narėms paliekama teisė nustatyti taisyklę, pagal kurią pagrindinis režisierius tam tikromis aplinkybėmis negali prieštarauti tam tikriems kinematografijos kūrinio naudojimo būdams (b). Manau, kad tai leidžia valstybėms narėms nustatyti nacionalinę taisyklę, pagal kurią išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja filmo prodiuseris (c), tačiau tokioje taisyklėje privaloma atsižvelgti tiek į Berno konvencijos 14a straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį, tiek į Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus (d).

a) Išimtinių naudojimo teisių suteikimas filmo autoriams

102. Visų pirma, reikia paminėti, kad pagrindinis režisierius, kaip kinematografijos kūrinio autorius, kaip tai suprantama pagal Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnį ir Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalį, turi tokias išimtinės naudojimo teises:

— pagal Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 2 straipsnį – teisę leisti viešai per palydovą perduoti kinematografijos kūrinį,

16 — COM(2002) 691 galutinis, p. 8 ir 9.

17 — Žr. mano 2011 m. balandžio 12 d. išvados tebenagrinėjamoje byloje *Painer* (C-145/10) 119–123 punktus.

- pagal Informacinės visuomenės direktyvos 2 straipsnį – teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies savo kinematografijos kūrinių,
- pagal Informacinės visuomenės direktyvos 3 straipsnio 1 dalį – teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kinematografijos kūrinio viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinio padarymą viešai prieinamo tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų jį pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

b) Teisė apriboti kinematografijos kūrinio autoriaus išimtinės naudojimo teises

103. Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyta, kad Apsaugos terminų direktyvos nuostatos, taigi ir šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies nuostata, susijusi su kinematografijos kūrinio autoriumi, turi būti aiškinamos taip, kad jos neturi poveikio Berno konvencijos 14a straipsnio 2 dalies b, c bei d punktų ir 3 dalies taikymui valstybėse narėse.

104. Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta speciali taisyklė tam atvejui, kai kinematografijos kūrinio autoriais laikomi asmenys, prisidėję prie kinematografijos kūrinio kūrimo. Jei šie asmenys sutartimi įsipareigoję prisidėti prie kinematografijos kūrinio kūrimo, jie, nepaisant to, kad yra laikomi autoriais, negali prieštarauti¹⁸, kad kinematografijos kūrinys būtų naudojamas atgaminant ar viešai paskelbiant. Nors Berno konvencijos 14bis straipsnio 3 dalyje numatyta, kad ši taisyklė netaikoma pagrindiniam kinematografijos kūrinio režisieriui, tačiau Berno konvencijos šalims leidžiama šią taisyklę taikyti ir pagrindiniam režisieriui.

105. Šios taisyklės, nustatytos Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktuose ir 3 dalyje, tikslas suteikti filmo prodiuseriui teisę naudoti filmą net ir tada, kai jis nėra sudaręs sutarties su asmenimis, prisidėjusiais prie kinematografijos kūrinio kūrimo, dėl jiems priklausančių teisių perleidimo ar naudojimo¹⁹. Šia taisykle atsižvelgiama į kinematografijos kūrinio dvilypiškumą. Iš vienos pusės, kinematografijos kūrinys yra kūrybinės veiklos rezultatas, kur svarbiausia yra dvasinė kūryba. Iš kitos pusės, jis taip pat yra brangi prekė. Todėl Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktuose ir 3 dalyje nustatytomis normomis siekiama užkirsti kelią tam, kad autorių ir autorių teisių gausa trukdytų naudoti filmą.

106. Jei, norint naudoti filmą, reikėtų gauti kiekvieno jo autoriaus leidimą, tada nebūtų teisinio saugumo platinant filmus, o tai neigiamai atsilieptų ne tik filmo prodiuseriui, bet ir kiekvienam asmeniui, prisidėjusiam prie filmo kūrimo. Be to, jei nebūtų galima suteikti pakankamų garantijų filmo prodiuseriui, tada būtų sunkiau gauti filmams kurti reikalingą finansavimą.

107. Į šią Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintą idėją reikia atsižvelgti, kalbant apie atgaminimo teisę pagal Informacinės visuomenės direktyvos 2 straipsnį ir viešo paskelbimo teisę pagal Informacinės visuomenės direktyvos 3 straipsnį. Šios teisės susijusios su kinematografijos kūrinio autoriaus sąvoka, apibrėžta Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje.

108. Tas pats taikoma ir Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 4 straipsnyje reglamentuotai viešo perdavimo per palydovą teisei. Šioje direktyvoje nėra konstatuojamosios dalies, kuri tiksliai atitiktų Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamąją dalį.

18 — Pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b ir d punktus tai priklauso nuo specialaus dvišalio susitarimo, numatyto sutartyje dėl kinematografijos kūrinio sukūrimo. Žr. šios išvados 126 punktą.

19 — P. Katzenberger „Urheberrechtsverträge im Internationalen Privatrecht und Konventionsrecht“ leidinyje *Urhebervertragsrecht – Festgabe für Gerhard Schricker zum 65. Geburtstag*, Beier et al. (leid.), Beck, 1995, p. 225 ir 237; W. Nordemann, K. Vinck, P. W. Hertin, G. Meyer „International Copyright and Neighboring Rights Law: commentary with special emphasis on the European Community“, VCH, 1990, 14/14bis straipsniai, 10 punktas.

109. Tai, kad reikia atsižvelgti į minėtą idėją, patvirtina visų pirma Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 35 konstatuojamoji dalis, pagal kurią valstybės narės turi diskreciją papildyti bendrąsias šios direktyvos tikslams pasiekti būtinas nuostatas, savo vidaus teisėje taikydamos įstatymų leidybos ir administracines priemones, jei jos neprieštaruja šios direktyvos tikslams ir atitinka Sąjungos teisę. Remiantis minėtais svarstymais, ši diskrecija visų pirma taikytina priimant nacionalinės teisės nuostatas, numatytas Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktuose ir 3 dalyje. Todėl nacionalinės teisės nuostatų tikslas garantuoti filmo prodiuserio teisę naudoti filmą net ir tada, kai jis nėra sudaręs sutarties su asmenimis, prisidėjusiais prie kinematografijos kūrinio kūrimo, dėl jiems priklausančių autorių teisių, atitinka tikslus, kurių siekiama Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyva. Kad ši idėja Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvai iš esmės nesvetima, rodo šios direktyvos 4 straipsnyje ir 25 bei 26 konstatuojamosios dalys, kuriose remiamasi panašiomis Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatomis, kurios vis dėlto susijusios tik su atlikėjų ir fonogramų gamintojų gretutinėmis teisėmis.

110. Antra, reikia paminėti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalimi nustatė taisyklę dėl pagrindinio režisieriaus autorystės, kuri turi galioti visoje autorių teises reglamentuojančioje Sąjungos teisėje ir kuri laiko atžvilgiu buvo priimta vėliau nei Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyva. Manau, iš to taip pat galima daryti išvadą, kad 5 konstatuojamojoje dalyje esanti nuoroda į Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 straipsnį galioja visais atvejais, kai kalbama apie pagrindinio režisieriaus, kaip kinematografijos kūrinio autoriaus, išimtinės teises.

c) Dėl išimtinių naudojimo teisių suteikimo iš pradžių filmo prodiuseriui leistinum

111. Anot ieškovo pagrindinėje byloje, nacionalinė taisyklė neprieštaruja Sąjungos teisei tik tada, jei pagal ją atitinkamas išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja filmo autorius. Sąjungos teisei neprieštarautų tik tokia nacionalinė taisyklė, pagal kurią preziumuojama, kad išimtinės naudojimo teisės pereina filmo prodiuseriui arba kad filmo prodiuseris yra įgaliojamas naudotis šiomis teisėmis.

112. Su šia nuomone negalima sutikti.

113. Pirma, atrodo, kad Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktų ir 3 straipsnio tekstas pakankamai platus, jog apimtų ir nacionalinę taisyklę, pagal kurią išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja ne pagrindinis režisierius, o tik jo prodiuseris. Berno konvencijos 14bis straipsnio 3 dalyje, siejamoje su 2 dalies b punktu, nustatyta, kad Berno konvencijos šalis gali priimti taisyklę, pagal kurią pagrindinis režisierius negali prieštarauti kūrinio atgaminimui ir viešam paskelbimui. Manau, kad ši formuluotė apima ne tik tokią taisyklę, pagal kurią šias teises iš pradžių įgyja filmo autorius, o vėliau preziumuojama, kad jos pereina filmo prodiuseriui, bet ir tokią taisyklę, pagal kurią šias teises iš pradžių įgyja filmo prodiuseris.

114. Antra, toks požiūris, atsižvelgiant į nacionalinės teisės sistemos ypatumus, gali būti tikslingas, norint pasiekti Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b ir d punktus ir 3 dalimi siekiamą tikslą. Jei išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja filmo autorius, kyla rizika, kad, atsižvelgiant į nacionalinės teisės sistemos ypatumus, šių teisių reikės iš anksto atsisakyti. Tokiu atveju tam, kad nekiltų grėsmė, jog bus trukdoma naudoti filmą, vien prezumpcijos dėl teisių perėjimo filmo prodiuseriui nepakanka.

d) Tarpinė išvada

115. Todėl darytina tarpinė išvada, kad išimtinės naudojimo teisės į atgaminimą, viešą paskelbimą, įskaitant padarymą viešai prieinamo, ir į viešą perdavimą per palydovą iš esmės priklauso pagrindiniam režisieriui kaip kinematografijos kūrinio autoriui bei tam tikrais atvejais kitiems kinematografijos kūrinio bendraautoriams. Nepaisant šio principinio priskyrimo, valstybė narė gali nustatyti tokią nacionalinę taisyklę, pagal kurią šias išimtinės teises iš pradžių įgyja kinematografijos kūrinio prodiuseris. Tačiau tokia taisyklė leistina tik tada, jei valstybė narė laikosi Sąjungos teisėje nustatytų sąlygų, taikomų tokiai taisyklei. Šias sąlygas aptarsiu toliau.

3. Dėl išimtinių naudojimo teisių suteikimo iš pradžių filmo prodiuseriui sąlygų

116. Net jei valstybė narė gali nustatyti nacionalinę taisyklę, pagal kurią išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja tik filmo prodiuseris, ji privalo laikytis tam tikrų sąlygų. Priešingai, nei teigia ieškovas pagrindinėje byloje, čia negali būti taikoma analogija su Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalimis (a). Tačiau iš Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktų ir 3 dalies bei pagrindinių teisių išplaukia reikalavimai, kurie, palyginti su šiomis nuostatomis, nors ir yra ne taip detalai apibrėžti, bet iš esmės panašūs (b).

a) Negalimumas taikyti analogiją su Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalimis

117. Anot ieškovo pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybės, tokiu atveju kaip nagrinėjamas Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytos sąlygos gali būti taikomos pagal analogiją. Pagal šias nuostatas valstybės narės gali nustatyti prezumpciją, kad kinematografijos kūrinio autorius, sudaręs su filmo prodiuseriu sutartį dėl filmo kūrimo, perdavė jam priklausančią nuomos teisę. Tačiau tokia prezumpcija galioja tik tada, jei, pirma, sutarties nuostatose nėra numatyta kitaip ir, antra, jei autoriui pagal Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 5 straipsnį užtikrinama teisė į teisingą atlyginimą, kurios jis negali atsisakyti.

118. Su šia nuomone negalima sutikti. Nagrinėjamu atveju Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalys negali būti taikomos pagal analogiją.

119. Pirma, čia nėra neplanuotos teisinės spragos.

120. Pirmiausia paminėtina, kad pakeisto 1993 m. sausio 7 d. Komisijos pasiūlymo dėl Apsaugos terminų direktyvos²⁰ 1a straipsnio 3 dalyje aiškiai buvo numatyta galimybė nustatyti prezumpciją, kad kinematografijos kūrinio autoriai, sutartimi įsipareigoję sukurti filmą, leidžia naudoti jų kūrinius; taip pat šiame projekte buvo numatyta nuoroda į atitinkamą Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatą. Tačiau šiai projekto daliai galiausiai nebuvo pritarta. Tai, kad teisės aktų leidėjas sąmoningai nusprendė neįtraukti atitinkamų Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatų, reiškia, kad analogija netaikytina.

121. Manau, kad šiomis aplinkybėmis kalbėti apie teisinę spragą būtų neteisinga. Valstybės narės, norėdamos apriboti kinematografijos kūrinių autorių išimtinės naudojimo teises, privalo laikytis tiek Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktų ir 3 straipsnio, tiek pagrindinių teisių. Todėl jau Sąjungos teisės lygmeniu negali būti kalbama apie teisinę spragą. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad autorių teisių srityje egzistuoja konkuruojanti Bendrijos ir valstybių narių kompetencija. Valstybės narės atsakingos už tai, kas nėra reglamentuojama Sąjungos lygiu. Jei Sąjungos teisė nereglamentuoja konkretaus klausimo, tada valstybės narės prireikus turėtų panaikinti teisinę spragą ir vengti dviprasmybių²¹.

20 — COM(92) 602 galutinis – SYN 395, OL C 27, p. 7.

21 — Dėl Teisingumo Teismo teisės plėtojimo kompetencijos, ypač atsižvelgiant į Sąjungos teisėje nustatytą draudimą atsisakyti teisių, žr. C. Calliess „Grundlagen, Grenzen und Perspektiven des Europäischen Richterrechts“, *Neue Juristische Wochenschrift*, 2005, p. 929 ir 932.

122. Antra, ieškovo pagrindinėje byloje prieštaravimą, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Infopaq*²² taip pat taikė analogiją, irgi reikia atmesti. Toje byloje buvo kalbama apie savarankiškos Sąjungos teisės sąvokos, būtent saugotino kūrinio sąvokos, kaip tai suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvą, aiškinimą. Aiškindamas šią savarankišką Sąjungos teisės sąvoką, kurios apibrėžties nėra nei Informacinės visuomenės direktyvoje, nei kitose direktyvose, Teisingumo Teismas vadovavosi specialiosiomis taisyklėmis, kuriose tam tikriems kūriniams nustatytos sąlygos, nuo kurių priklauso šių kūrinių autorių teisių apsauga. Nagrinėjamu atveju nekalbama apie savarankiškos Sąjungos teisės sąvokos apibrėžtį. Ieškovas pagrindinėje byloje iš tiesų siūlo Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatas taikyti ir Apsaugos terminų direktyvoje, nors jos sąmoningai nebuvo įtrauktos į pastarąją.

123. Todėl darytina išvada, kad tokiu atveju kaip nagrinėjamas Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse esančių nuostatų negalima taikyti pagal analogiją.

b) Dėl Sąjungos teisės reikalavimų

124. Kaip jau minėta, Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b, c bei d punktuose ir 3 dalyje bei chartijos 17 straipsnyje nustatytos sąlygos, kurių privalo laikytis valstybės narės, kai jos pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui iš principo priklausančias išimtinės naudojimo teises nori suteikti filmo prodiuseriui. Šiose nuostatose nustatomos tokios sąlygos. Pirma, reikia, kad egzistuotų sutartis tarp pagrindinio režisieriaus, kaip filmo autoriaus, ir filmo prodiuserio (i). Antra, šalims turi būti leidžiama susitarti kitaip, nei numato įstatymas (ii). Trečia, filmo režisieriui suteikta nuosavybės teisė reikalauja, kad tuo atveju, kai ribojamos jo išimtinės teisės, jam būtų teisingai už tai atlyginama (iii).

i) Sutarties egzistavimas

125. Pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b punktą viena iš išimtinių naudojimo teisių suteikimo filmo prodiuseriui sąlygų yra ta, kad pagrindinis režisierius ir filmo prodiuseris būtų sudarę sutartį, pagal kurią režisierius būtų įsipareigojęs prisidėti prie kinematografijos kūrinio kūrimo.

ii) Susitarimas dėl kitokių sąlygų

126. Be to, sutarties šalims turi būti leidžiama susitarti kitaip, nei numato įstatymas. Tai matyti iš Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b ir d punktų. Pункte b numatyta, kad turi būti sudaryta galimybė susitarti dėl priešingų ar specialių sąlygų, o punkte d – kad tai reiškia bet kokią ribojamąją nuostatą, esančią sutartyje, pagal kurią filmo autorius įsipareigojo prisidėti prie kinematografijos kūrinio kūrimo.

iii) Teisė į teisingą atlyginimą

127. Galiausiai valstybė narė, ketinanti pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui iš principo priklausančias išimtinės naudojimo teises suteikti filmo prodiuseriui, privalo užtikrinti, kad šis režisierius kaip kompensaciją už tokį jo teisių apribojimą gautų teisingą atlyginimą.

128. Nors Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktuose ir 3 dalyje nėra nustatyta tokios sąlygos, tačiau suteikiant filmo prodiuseriui išimtinės naudojimo teises, kurios iš principo priklauso pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui, apribojama chartijos 17 straipsniu saugoma teisė į nuosavybę. Toks apribojimas pateisinamas tik tada, jei filmo autoriui už tai yra teisingai atlyginama.

22 — Žr. 8 išnašą.

– Pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui priklausančios autorių teisės: pagrindinėmis teisėmis saugoma nuosavybės teisė

129. Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje ir Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 1 straipsnio 5 dalyje pripažįstant pagrindinį režisierių filmo autoriumi ir suteikiant jam atitinkamas išimtines naudojimo teises, pagal Sąjungos teisę jam priskiriama nuosavybės teisė. Ši nuosavybės teisė yra saugoma pagal chartijos 17 straipsnį, kurio 2 dalyje aiškiai nustatyta, kad nuosavybės apsauga apima ir intelektualinės nuosavybės apsaugą²³.

130. Tam negalima prieštarauti teigiant, kad valstybės narės pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį turi teisę nustatyti taisyklę, pagal kurią pagrindinis režisierius kaip filmo autorius negali uždrausti naudoti filmą. Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje esanti selektyvi nuoroda būtent rodo, kad valstybėms narėms neturi būti suteikiama teisė ginčyti autorių nuosavybės teisių priskyrimą. Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje pateikiama tik nuoroda į Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį. Šioje nuorodoje nepaminėtas Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies a punktas, pagal kurį Berno konvencijos šalys turi teisę pačios nuspręsti, ką laikyti autorių teisių, susijusių su kinematografijos kūrinium, turėtoju. Manau, jog tai, kad šioje konstatuojamojoje dalyje nepateikiama nuoroda į Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies a punktą, rodo, kad valstybės narės privalo atsižvelgti į tai, kaip Sąjungos teisėje reglamentuojama pagrindinio režisieriaus autorystė. Todėl valstybės narės, taip pat įgyvendindamos joms pagal Apsaugos terminų direktyvos 5 konstatuojamąją dalį kartu su Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktais ir 3 dalimi paliktą kompetenciją, privalo atsižvelgti į pagrindinio režisieriaus turimas autoriaus teises, kurios yra pagrindinių teisių saugomos nuosavybės teisės²⁴.

– Tokių nuosavybės teisių apribojimą pateisinančios sąlygos

131. Valstybei narei įgyvendinant jai pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį suteiktą teisę ir apribojant kinematografijos kūrinio režisieriui kaip jo autoriui priklausančias išimtines naudojimo teises, apribojama pagrindinio režisieriaus turima nuosavybės teisė. Toks apribojimas pateisinamas tik tada, jei įvykdytos chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje ir 52 straipsnyje nustatytos sąlygos.

132. Pagal chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį nuosavybė gali būti apribota, kai tai būtina visuomenės poreikiams. Remiantis pirmiau minėtais argumentais, galima teigti, kad ši sąlyga įvykdyta, jeigu suteikiant pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui iš principo priklausančias išimtines naudojimo teises filmo prodiuseriui siekiama užtikrinti, kad filmo prodiuseris galėtų veiksmingai naudoti filmą.

133. Be to, pagal chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį už nuosavybės praradimą taip pat privalo būti laiku ir teisingai atlyginta. Ši sąlyga tokiu atveju kaip nagrinėjamas išplaukia ir iš chartijos 52 straipsnio 1 dalies. Jei nebūtų teisingai atlyginta, išimtinių naudojimo teisių suteikimas filmo prodiuseriui būtų neproporcingas ir iš esmės pažeistų nuosavybės teisę. Jei nebūtų sumokėta teisinga kompensacija, kiltų pavojus, kad suteikiant išimtines naudojimo teises filmo prodiuseriui pagrindinis režisierius netektų savo autoriaus teisių, kurios ginamos pagrindinėmis teisėmis²⁵.

23 — Taip pat žr. Informacinės visuomenės direktyvos 9 konstatuojamąją dalį, kurioje pabrėžiama, kad intelektualinė nuosavybė turi būti laikoma sudedamąja nuosavybės dalimi.

24 — Dėl šios taisyklės genezės žr. S. Ricketson „The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986“, Kluwer, 1987, 10.26 ir paskesnis punktas.

25 — Tai patvirtina ir Informacinės visuomenės direktyvos 10 konstatuojamoji dalis, pagal kurią autorius turi gauti teisingą atlyginimą. Be to, iš Apsaugos terminų direktyvos 11 konstatuojamosios dalies, Palydovinio transliavimo ir kabelinio perdavimo direktyvos 24 konstatuojamosios dalies ir Informacinės visuomenės direktyvos 9 konstatuojamosios dalies matyti, kad, norint pasiekti šį tikslą autorių teisių srityje, turi būti aukštas apsaugos lygis.

iv) Tarpinė išvada

134. Darytina tarpinė išvada, jog tam, kad valstybės narės išimtinės naudojimo teises, priklausančias pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui, galėtų suteikti filmo prodiuseriui, turi būti įvykdytos tokios sąlygos:

- pagrindinis režisierius ir filmo prodiuseris turi būti sudarę sutartį, pagal kurią pagrindinis režisierius būtų įsipareigojęs suteikti režisavimo paslaugas,
- privalo būti leidžiama susitarti kitaip, nei numato įstatymai, t. y. šalims turi būti leidžiama susitarti, kad pagrindinis režisierius išsaugo išimtinės naudojimo teises ir (arba) galimybę jomis naudotis,
- privalo būti užtikrinta, kad filmo autoriui būtų mokama teisinga kompensacija.

4. Dėl nacionalinės taisyklės, kaip antai nustatytosios Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, suderinamumo su Sąjungos teise

135. Remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais, išnagrinėsiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejones dėl nacionalinės taisyklės, kaip antai nustatytosios Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje, suderinamumo su Sąjungos teise.

136. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonės dėl tokios nacionalinės nuostatos suderinamumo su Sąjungos teise, nes ši nuostata suprantama kaip pirminis tiesioginis naudojimo teisių suteikimas tik filmo prodiuseriui, yra nepagrįstos. Kaip jau minėta, pagal Sąjungos teisę neprivaloma išimtinės naudojimo teises iš pradžių suteikti tiesiogiai filmo autoriui. Todėl Sąjungos teisei neprieštarauja ne tik nacionalinė taisyklė, pagal kurią preziumuojama, kad pagrindinis režisierius perleido ar suteikė jam, kaip filmo autoriui, priklausančias minėtas naudojimo teises filmo prodiuseriui, bet ir taisyklė, pagal kurią išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja filmo prodiuseris.

137. Pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui iš principo priklausančių naudojimo teisių apribojimo nėra tarp Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytų sąlygų. Tačiau šiam apribojimui taikomos iš esmės panašios sąlygos.

138. Pirma, pagrindinis režisierius ir filmo prodiuseris turi būti sudarę sutartį, pagal kurią pagrindinis režisierius būtų įsipareigojęs prisidėti prie kinematografijos kūrinio kūrimo.

139. Atrodo, kad tokia aiškiai apibrėžta sąlyga nacionalinėje nuostatoje, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, nenumatyta. Tačiau tai nėra svarbu, nes paprastai pagrindinis režisierius savo paslaugas teikia aiškios arba bent jau konkludentiniais veiksmais sudarytos sutarties pagrindu. Sunkiai įsivaizduojamu netipiniu atveju, kai pagrindinis režisierius su filmo prodiuseriu nesudarė sutarties, nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmas sakinyje, su Sąjungos teise būtų suderinama tik tada, jei ji būtų aiškinama taip, kad ji tokiu atveju netaikoma.

140. Antra, pagal nacionalinę teisę turi būti leidžiama susitarti kitaip, t. y. taip, kad išimtinės naudojimo teisės priklausytų ne filmo prodiuseriui, o filmo autoriui.

141. Tokios galimybės nėra aiškiai numatyta tokioje nuostatoje, kaip Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmas sakinyje. Tačiau vien dėl to ji nebūtinai tampa prieštaraujanti Sąjungos teisei. Jei ši norma yra dispozityvi ir dėl to leidžianti šalims susitarti šios taisyklės netaikyti, tuomet šalys gali susitarti dėl kitokių sąlygų. Todėl dispozityvi nacionalinė norma, pagal kurią naudojimo teises, jei susitarta kitaip, nei nustato įstatymai, iš pradžių įgyja filmo autorius, o ne filmo prodiuseris, neprieštarauja Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b ir d punktams. Šioms nuostatomis

neprieštarauja ir tokia nacionalinė norma, pagal kurią, nors naudojimo teises iš pradžių ir įgyja filmo prodiuseris, remiantis nukrypstančiu šalių susitarimu, šios teisės gali būti perleistos filmo autoriui. Priešingai, taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny, Sąjungos teisei prieštarautų tuomet, jei būtų draudžiama susitarti kitaip, nei numato įstatymai.

142. Trečia, valstybė narė tokiu atveju privalo užtikrinti, kad filmo autoriui už jo nuosavybės teisių vienašališką apribojamą būtų mokama teisinga kompensacija.

143. Nacionalinėje nuostatoje, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje, teisinga kompensacija nėra numatyta. Atrodo, kad ir kitos nacionalinės teisės normos nenumato teisės į teisingą kompensaciją. Anot Austrijos vyriausybės, valstybės narės turi teisę pačios savarankiškai nuspręsti, kam suteikti ne tik išimtines naudojimo teises, bet ir kitas su šiomis teisėmis susijusias nuosavybės teises. Todėl suteikiant išimtines naudojimo teises filmo prodiuseriui nėra privaloma numatyti teisingos kompensacijos pagrindiniam režisieriui.

144. Remdamasi pirma minėtais argumentais²⁶, manau, kad toks Austrijos vyriausybės požiūris nesuderinamas su Sąjungos teisės reikalavimais. Pagrindiniam režisieriui įgyjant autorių teises į kinematografijos kūrinį, pagal Sąjungos teisę įgyjama nuosavybės teisė, į kurią valstybės narės privalo atsižvelgti. Jei ši nuosavybės teisė apribojama, tada privalo būti užtikrinta, kad pagrindinis režisierius, kaip filmo autorius, gautų teisingą kompensaciją.

VI – Dėl antrojo prejudicinio klausimo antros dalies bei trečiojo ir ketvirtojo prejudicinių klausimų

145. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla abejonių, ar nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakiny, neprieštarauja Sąjungos teisei. Pagal šią nacionalinę taisyklę pusė atlyginimo, gauto remiantis įstatymais nustatyta autoriaus teise į atlyginimą, priklauso filmo autoriui, o kita pusė – filmo prodiuseriui, nebent teisių į tokį atlyginimą galima atsisakyti ir filmo prodiuseris ir filmo autorius susitaria kitaip. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad ši taisyklė ypač susijusi su tuščios laikmenos mokesčiu pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnį. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, šiuo atveju kalbama apie Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytą teisę gauti teisingą kompensaciją už tai, kad pagal nacionalinę teisę tam tikra apimtimi leidžiamas atgaminimas asmeniniam naudojimui, taip apribojant autoriaus atgaminimo teisę, kaip ji suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvos 2 straipsnį.

146. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia antrojo prejudicinio klausimo antrą dalį bei trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus.

147. Pirmiausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal Sąjungos teisę privaloma teises į įstatymais numatytą atlyginimą pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, ypač teisę į tuščios laikmenos mokesčių, iš pradžių suteikti pagrindiniam kinematografijos kūrinio režisieriui kaip jo autoriui. Jei į tai būtų atsakyta teigiamai, tada teismas norėtų sužinoti, ar nacionalinė taisyklė, pagal kurią preziumuojama, kad teisės į įstatymais numatytą atlyginimą buvo perleistos filmo prodiuseriui, neprieštarauja Sąjungos teisei. Be to, teismas norėtų sužinoti, ar tokiai prezumpcijai taikomos Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse bei 5 straipsnyje nustatytos sąlygos.

26 — Žr. šios išvados 127–133 punktus.

148. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai klausia, ar nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinyš, neprieštarauja Sąjungos teisei.

A – Pagrindiniai šalių argumentai

149. Anot *ieškovo pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybės*, nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinyš, prieštarauja Sąjungos teisei.

150. Ieškovas pagrindinėje byloje ir Ispanijos vyriausybė teigia, kad reikalavimo teisė į teisingą atlyginimą, kaip tai suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies a ir b punktus, turi priklausyti pagrindiniam režisieriui kaip filmo autoriui. Be to, ieškovas pagrindinėje byloje teigia, kad tai apima ir kitas reikalavimo teises, kurias numato valstybė narė tais atvejais, kai leidžiama kūrinių nevaržomai naudoti. Nors šiuo atveju taikomas Apsaugos terminų direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje reglamentuotas kūrėjo principas, tačiau sutartimi šias reikalavimo teises įmanoma perleisti.

151. Anot Ispanijos vyriausybės, jau tokia išimtinų naudojimo teisių perleidimo prezumpcija prieštarauja Sąjungos teisei. Tokia prezumpcija siekiama palengvinti prekybą šiomis teisėmis ir taip apsaugoti filmo prodiuserio, kaip investuotojo, interesus. Ši idėja netaikoma teisei į teisingą įstatymais numatytą atlyginimą. Tokiu atveju šių teisių perleidimas iš tiesų nepalengvina prekybos filmų teisėmis. Todėl taisyklė, pagal kurią gali būti preziumuojama, kad teisė į teisingą atlyginimą perleidžiama filmo prodiuseriui, prieštarauja Sąjungos teisei.

152. Ieškovas pagrindinėje byloje, priešingai, teigia, kad prezumpcijas galima taikyti pagal analogiją Nuomos ir panaudos teisių direktyvos nuostatomis. Tačiau tokiu atveju reikia atsižvelgti į Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse, siejamose su šios direktyvos 5 straipsniu, nustatytas sąlygas. Visų pirma tai turi būti nugincijama prezumpcija. Be to, turi būti sudaryta sutartis. Taip pat turi būti užtikrinta neatšaukiama teisė į teisingą atlyginimą. Nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinyš, Sąjungos teisei prieštarauja dėl to, kad joje į šias sąlygas neatsižvelgiama. Šioje nacionalinėje taisyklėje nustatyta, kad pagrindiniam režisieriui iš pradžių priklauso ne visas atlyginimas, o tik jo pusė. Joje nėra preziumuojama, kad kita atlyginimo pusė priklauso filmo prodiuseriui. Be to, priešingai, nei to reikalauja Sąjungos teisė, sutarties sudarymas nėra privalomas. Be to, filmo autoriaus teisės į atlyginimą galima atsisakyti. Tačiau teisės į pusę atlyginimo suteikimas filmo prodiuseriui, anot ieškovo, galėtų būti laikomas pateisinamu, nes filmo prodiuseris kaip filmo pirmojo įrašo gamintojas įgyja su filmu susijusias gretutines teises.

153. Anot *atsakovo pagrindinėje byloje ir Austrijos vyriausybės*, nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinyš, neprieštarauja Sąjungos teisei.

154. Atsakovas pagrindinėje byloje teigia, kad teisės į atlyginimą nustatymas ir reglamentavimas priklauso valstybių narių kompetencijai. Todėl jos ir turi nuspręsti, kam šią teisę suteikti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodytos nuostatos susijusios tik su išimtinėmis naudojimo teisėmis, tačiau nereglementuoja įstatymais numatytos teisės į atlyginimą. Nepaisant to, galima nustatyti prezumpcijas, pagal kurias teisės į įstatymais numatytą atlyginimą įgyja filmo prodiuseris. Priešingu atveju šios teisės priklausytų tik filmo autoriui, o tai nebūtų teisinga. Kadangi šiuo atveju Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalys netaikytinos, o tai reiškia, kad filmo autoriaus teisių į atlyginimą perleidimas Sąjungos teisėje nereglementuojamas, valstybės narės gali pačios nuspręsti, kaip nacionalinėje teisėje reglamentuoti šias teises į atlyginimą. Bet kokiu atveju nacionalinė taisyklė, pagal kurią filmo autorius gali laisvai disponuoti savo teisėmis į atlyginimą, neprieštarauja Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 2 straipsnio 5 ir 6 dalims.

155. Austrijos vyriausybė teigia, kad pagrindinio režisieriaus teisė į atlyginimą negali būti grindžiama Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktu. Prezumpciją nustatanti taisyklė nėra naudojimo teisių išimtis ar apribojimas. Bet koku atveju taikant šią nuostatą taip pat reikia atsižvelgti į įstatymais numatytą prezumpciją, kad pagal šią nuostatą reikalaujama „teisinga kompensacija“ už atgaminimą asmeniniam naudojimui nebūtinai turi būti tokia, kad jos nebūtų galima atsisakyti.

B – Teisinis vertinimas

1. Įvadinė pastaba

156. Antrojo prejudicinio klausimo antra dalis ir trečiasis bei ketvirtasis prejudiciniai klausimai susiję su klausimu, ar taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakiny, neprieštarauja Sąjungos teisei. Ši nacionalinė nuostata reglamentuoja įstatymais numatytas teises. Pagal ją pusė atlyginimo, gauto remiantis įstatymais nustatyta autoriaus teise į atlyginimą, priklauso filmo prodiuseriui, o kita jo pusė – filmo autoriui, nebent teisių į tokį atlyginimą galima atsisakyti ir prodiuseris su autoriumi susitaria kitaip.

157. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad teisė į atlyginimą ypač susijusi su tuščios laikmenos mokesčiu. Ši teisė nustatyta Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkte, pagal kurį autorius turi gauti teisingą kompensaciją už tai, kad pagal nacionalinę teisę tam tikra apimtimi leidžiamas atgaminimas asmeniniam naudojimui ir dėl to atitinkamai apribojamos jam priklausančios atgaminimo teisės.

158. Toliau pirmiausia nagrinėsiu, ar nuostata, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakiny, tiek, kiek ji taikoma tuščios laikmenos mokesčiui, neprieštarauja Sąjungos teisei. Pirmiausia paaiškinsiu, kokie Sąjungos teisės reikalavimai išplaukia iš Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkto (1). Tada nagrinėsiu, ar šiems reikalavimams neprieštarauja nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakiny (2).

159. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia savo klausimus ne tik dėl tuščios laikmenos mokesčio, bet ir dėl kitų teisių į atlyginimą, kaip tai suprantama pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antrą sakinį. Tačiau jis nenurodo, kokias konkrečias teises jis turi omenyje, todėl lieka neaišku, kokie Sąjungos teisės reikalavimai taikomi šioms kitoms teisėms į atlyginimą. Dėl šios priežasties šių nesukonkretintų kitų įstatymais numatytų teisių į atlyginimą toliau nenagrinėsiu.

2. Dėl teisingos kompensacijos pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą

160. Pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą valstybės narės, leisdamos fiziniam asmeniui atgaminti asmeniniam naudojimui, gali apriboti šios direktyvos 2 straipsnyje nustatytą teisę į atgaminimą. Tačiau tokiu atveju valstybės narės privalo užtikrinti, kad teisių turėtojui už tai būtų sumokėta teisinga kompensacija. Taigi pagal šią nuostatą valstybės narės pačios privalo nustatyti atgaminimo asmeniniam naudojimui apribojimą. Tačiau nustatydamos tokį apribojimą jos privalo užtikrinti, kad atitinkami teisių turėtojai gautų teisingą kompensaciją. Šiuo klausimu valstybė narė neturi diskrecijos.

a) Kam priekšmeta teisinga kompensācija?

161. Teisīgu turētājiem, kuriem saskaņā ar Informācijas visuomenes direktīvas 5. pārraksta 2. daļes b. punktu ir jānodrošina mokāma teisinga kompensācija, laikīni visi asmeņi, su kuriu īšimtīne atgāminīmo teīse, rēglamentuota Informācijas visuomenes direktīvas 2. pārrakstā, susījēš leīdīmas be jū sutīkīmo atgāminīto asmeņīnīam naudojīmī. Tokīais asmeņīmīs laikīni visu pirma:

- kinematografījas kūrīno autorīus, kiek tai susījē su jo īšimtīne teīse atgāminīto jo kūrīnī, kaip tai suprantāma saskaņā ar Informācijas visuomenes direktīvas 2. pārraksta a. punktu, ir
- filmū pirmojo īrašo gāminītojas, kiek tai susījē su jo īšimtīne teīse atgāminīto filmo orīgīnālā ir kopījas, kaip tai suprantāma saskaņā ar Informācijas visuomenes direktīvas 2. pārraksta d. punktu.

162. Tokīo atveju kaip nagrinējāmas kyla klausīmas, ar saskaņā ar Informācijas visuomenes direktīvas 5. pārraksta 2. daļes b. punktu, sīejāmā su šīs direktīvas 2. pārraksta a. punktu, šīs asmuo yra pāgrīndīnīs rēžīsīerīus ar filmo prodiuserī. Vīena vertus, kaip jau mīnēta, pāgrīndīnīs rēžīsīerīus laikītinās kinematografījas kūrīno autorīmī²⁷. Kīta vertus, valstībē narē pasīnaudojo Sājungos teīsēje numatīta teīse īš pārraksta pāgrīndīnīam rēžīsīerīuī kaip filmo autorīuī pārraksta atgāminīmo teīses suteīktī filmo prodiuserīuī²⁸.

163. Manāu, kad Informācijas visuomenes direktīvas 5. pārraksta 2. daļes b. punktu ir 2. pārraksta a. punktu rēķīa āīškīnīto taip, kad tokīo atveju kaip nagrinējāmas teīse ī teīsingā kompensācījā pārraksta pāgrīndīnīam rēžīsīerīuī kaip filmo autorīuī. Teīsingā kompensācījā šīu nuostatū pārraksta rēķīetū supārstī kaip teīsingā atlygīnīmā, kaip jīs suprantāmas saskaņā ar chartījas 17. pārraksta 1. daļes antrā sakīnī, kurīo autorīuī turī būtī kompensuojāma uż jo autorīaus teīsu āpīrīojīmā. Kaip jau mīnējāu, tai, kad valstībēs narēs turī teīse īš pārraksta filmo autorīuī pārraksta atgāminīmo teīse saskaņā ar Berno konvencījas 14bīst. pārraksta 2. daļes b–d. punktus ir 3. daļī suteīktī filmo prodiuserīuī, nerēīškīa, kad pārraksta pāgrīndīnīo rēžīsīerīaus autorīaus teīses²⁹. Todēl tokīo atveju kaip nagrinējāmas filmo autorīus yra pāgrīndīnīs rēžīsīerīus, nepārraksta to, kad valstībē narē atgāminīmo teīse suteīkē filmo prodiuserīuī.

b) Kīti rēķīalāvīmai

164. Tokīo rēķīa atsīzvelgtī ī tai, kad Informācijas visuomenes direktīvas 5. pārraksta 2. daļes b. punkts nenustāto jokīu kītu rēķīalāvīmu, īšskyrus tai, jog ir jānodrošina mokāma teīsinga kompensācija. Kadāngī saskaņā ar SESV 288. pārraksta trečījā pārraksta direktīva yra ir jānodrošina valstībē narē rēķīalāvīmo rezultāto, kurī rēķīa pārraksta, o ne būdo, kaip pārraksta šī rezultātā, atzīvlīgu, valstībē narē gālī pati pārraksta rēķīalāvīmo, koka forma ir būdo użtīkrīntī mīnētiems asmeņīmīs teīsingā kompensācījā.

165. Taīgī saskaņā ar Informācijas visuomenes direktīvas 5. pārraksta 2. daļes b. punktu, sīejāmā su šīs direktīvas 2. pārraksta a. punktu, tīk rēķīalāvījāma, kad valstībēs narēs użtīkrīntū filmo autorīuī (-īams) teīsingā kompensācījā. Tačīau valstībēs narēs turī teīse pārraksta nuspārraksta, kaip jos tai użtīkrīns. Pāvīzdzīuī, jos gālī nuspārraksta suteīktī autorīams teīse tīesīogīai rēķīalāvīto atlygīnīmo īš pārraksta, pārraksta laikmeņas, tīnkāmas asmeņīnīam atgāminīmī. Lygīai taip pat valstībēs narēs gālī nuspārraksta suteīktī filmū prodiuserīams teīse rēķīalāvīto atlygīnīmo īš pārraksta, pārraksta laikmeņas, tīnkāmas asmeņīnīam atgāminīmī, o filmo autorīams suteīktī teīse rēķīalāvīto atlygīnīmo īš filmo prodiuserīuī.

27 — Žr. šīs īšvados 84–99. punktus.

28 — Žr. šīs īšvados 100–115. punktus.

29 — Žr. šīs īšvados 129–130. punktus.

166. Baigdama norėčiau pažymėti, kad nei Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktuose ir 3 dalyje, nei Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalyse nėra numatyta reikalavimų dėl tuščios laikmenos mokesčio. Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktai ir 3 dalis, remiantis šiame straipsnyje esančia formuluote („negali prieštarauti“), taikomi tik išimtinėms naudojimo teisėms. Taikyti Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalių pagal analogiją taip pat negalima, nes Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punkte reglamentuojama teisinga kompensacija už atgaminimą asmeniniam naudojimui, todėl čia nėra teisinės spragos.

167. Todėl atsakymas į antrojo prejudicinio klausimo antrą dalį ir trečiąjį prejudicinį klausimą yra toks, kad pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su šios direktyvos 2 straipsnio a punktu, neprivaloma teisę reikalauti teisingos kompensacijos iš pirkėjų, perkančių laikmenas, tinkamas asmeniniam atgaminimui, suteikti tik pagrindiniam režisieriui kaip kinematografijos kūrinio autoriui. Tačiau valstybės narės privalo užtikrinti, kad pagrindinis režisierius, kaip kinematografijos kūrinio autorius, gautų teisingą kompensaciją už tai, kad jo autoriaus teisės apribojamos, kai be jo sutikimo leidžiama ši kūrinį atgaminti asmeniniam naudojimui.

3. Nacionalinės taisyklės, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antro sakinio, suderinamumas su Sąjungos teise

168. Remdamasi prieš tai išdėstytais argumentais, išnagrinėsiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimą, ar nacionalinė taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinys, tiek, kiek ji taikoma teisei į tuščios laikmenos mokesť, neprieštaruoja Sąjungos teisei.

169. Pagal taisyklę, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnio 1 dalį, filmo autorius turi teisę gauti teisingą atlyginimą kaip kompensaciją už jo kūrinio atgaminimą asmeniniam naudojimui. Tačiau šis atlyginimas pagal tokią taisyklę, kaip Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antras sakinys, yra padalijamas filmo autoriui ir filmo prodiuseriui per pusę.

170. Manychiau, kad tokia nacionalinė taisyklė sunkiai suderinama su Sąjungos teise. Kaip jau minėta, pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą autorius turi gauti teisingą kompensaciją už tai, kad atgaminti jo kinematografijos kūrinį asmeniniam naudojimui leidžiama ir be jo sutikimo. Nors Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnyje esanti taisyklė, pagal kurią filmo autoriui suteikiama teisė į teisingą atlyginimą, atrodo, atitinka šį reikalavimą, pagal Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antrą sakinį filmo autoriui paliekama teisė tik į pusę atlyginimo, kuris yra teisingas atsižvelgiant į jam priklausančių atgaminimo teisių apribojimą.

171. Kad ir koks būtų nominalus atlyginimo dydis, manau, kad tokia atlyginimo padalijimo taisyklė iš principo prieštaruoja Sąjungos teisei.

172. Sąjungos teisės požiūriu abejonių nekelia tai, kad valstybė narė numato teisę į teisingą kompensaciją, kaip ji suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą, tiek filmo autoriui, tiek filmo prodiuseriui. Kaip nurodyta pirmiau, šioje nuostatoje, siejamoje su Informacinės visuomenės direktyvos 2 straipsnio a ir d punktais, būtent numatoma tiek filmo autoriaus, tiek ir filmo prodiuserio teisė į teisingą kompensaciją. Filmo autoriui turi būti kompensuojama už jo autoriaus teisių į kinematografijos kūrinį apribojimą, o filmo prodiuseriui – už filmo originalo ir jo kopijų atgaminimą.

173. Tačiau Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktu, siejamam su 2 straipsnio a punktu, iš principo prieštarauja tokia taisyklė, pagal kurią kompensacija, kuri, atsižvelgiant į filmo autoriaus turimų autorių teisių apribojimą, yra teisinga, padalijama filmo autoriui ir filmo prodiuseriui, jeigu dėl to filmo autorius įgyja teisę tik į pusę teisingo atlyginimo, kuris, atsižvelgiant į jo autorių teisių apribojimą, yra teisingas.

174. Manychiau, kad toks Sąjungos teisei prieštaraujantis požiūris yra įtvirtintas taisyklėje, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnyje, siejamame su 38 straipsnio 1 dalies antru sakiniu³⁰.

175. Austrijos vyriausybė teismo posėdyje gynė tokį požiūrį teigdama, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti, kam priklauso teisė į teisingą kompensaciją. Anot Austrijos vyriausybės, Sąjungos teisės lygmeniu nėra nuspręsta, kam turi būti suteikta teisė į teisingą kompensaciją pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą.

176. Ši premisa yra neteisinga. Kaip jau minėta³¹, valstybės narės privalo užtikrinti, kad filmo autorius gautų teisingą kompensaciją, kaip ji suprantama pagal Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su 2 straipsnio a punktu, net ir tada, kai jos, naudodamosi savo teise pagal Berno konvencijos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį, atgaminimo teisę yra suteikusios filmo prodiuseriui.

177. Todėl darytina išvada, kad taisyklė, kaip antai Austrijos autorių teisių įstatymo 42b straipsnis, siejamas su 38 straipsnio 1 dalies antru sakiniu, prieštarauja Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktu, siejamam su 2 straipsnio a punktu, jei pagal ją kompensacija, kuri yra teisinga atsižvelgiant į filmo autoriaus turimų autorių teisių apribojimą, yra padalijama filmo autoriui ir filmo prodiuseriui. Tačiau Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktu, siejamam su 2 straipsnio a punktu, neprieštarauja nacionalinė taisyklė, pagal kurią teisinga kompensacija numatyta tiek filmo autoriui, tiek filmo prodiuseriui, ir filmo autoriui kompensuojama už jo kinematografijos kūrinio atgaminimą, o filmo prodiuseriui – už jo filmo originalo ir kopijų atgaminimą.

VII – Papildoma pastaba

178. Papildomai norėčiau dar paminėti Teisingumo Teismo sprendimą *Padawan*³². Pagal šį sprendimą Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad teisinga kompensacija apskaičiuojama būtinai atsižvelgiant į žalą, daromą saugomų kūrinių autoriams dėl atgaminimo asmeniniam naudojimui išimties nustatymo. Mokesčio už atgaminimą asmeniniam naudojimui taikymas visoms skaitmeninėms laikmenoms prieštarauja Informacinės visuomenės direktyvai, jei šis mokestis taikomas ir laikmenoms, kurios nėra perleidžiamos privatiems naudotojams ir akivaizdžiai skirtos kitam tikslui nei atgaminti asmeniniam naudojimui.

30 — Austrijos autorių teisių įstatymo 38 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje yra nustatyta išimtis, susijusi su neatšaukiamomis teisėmis, kurios ne padalijamos filmo autoriui ir filmo prodiuseriui, o lieka visos filmo autoriui. Kalbant apie neatšaukiamas teises, visų pirma turima omenyje filmo autoriaus teisės, kaip jos suprantamos pagal Nuomos ir panaudos teisių direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalis, siejamas su 5 straipsniu. Kita vertus, dėl likusių teisių pažymėtina, kad pusė teisių priklauso filmo autoriui, o kita pusė – filmo prodiuseriui.

31 — Žr. šios išvados 160–167 punktus.

32 — 2010 m. spalio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Padawan* (C-467/08, Rink. p. I-10055).

VIII – Išvada

179. Remdamasi išdėstytais argumentais, siūlau Teisingumo Teismui į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 1993 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyvos 93/83/EEB dėl tam tikrų autorių teisių ir gretutinių teisių taisyklių, taikomų palydoviniam transliavimui ir kabeliniam perdavimui, koordinavimo 1 straipsnio 5 dalį, siejamą su 2 straipsniu, ir 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/116/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota redakcija) 2 straipsnį 1 dalį, siejamą su 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 2 ir 3 straipsniais, reikia aiškinti taip, kad pagrindinis režisierius yra filmo autorius, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, todėl jam iš principo priklauso išimtinės naudojimo teisės į filmo atgaminimą, transliavimą per palydovus ir viešą paskelbimą kitokiais būdais, padarant jį viešai prieinamą.
2. Tačiau valstybės narės pagal 1971 m. liepos 24 d. Paryžiuje peržiūrėtos Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos 14bis straipsnio 2 dalies b–d punktus ir 3 dalį turi teisę nustatyti tokią taisyklę, pagal kurią išimtinės naudojimo teises iš pradžių įgyja filmo prodiuseris, jei tenkinamos tokios sąlygos:
  - pagrindinis režisierius ir filmo prodiuseris yra sudarę sutartį, pagal kurią pagrindinis režisierius yra įsipareigojęs suteikti režisavimo paslaugas,
  - yra leidžiama susitarti kitaip, nei numato įstatymai, t. y. šalims leidžiama susitarti, kad pagrindinis režisierius išsaugo išimtinės naudojimo teises ir (arba) galimybę jomis naudotis,
  - valstybės narės užtikrina, kad tokiu atveju filmo autoriui būtų mokama teisinga kompensacija, kaip ji suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį.
3. Jei valstybės narės pagal Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą leidžia atgaminti asmeniniam naudojimui, taip apribodamos Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte įtvirtintą filmo autoriaus teisę į atgaminimą, jos privalo užtikrinti, kad filmų autoriai gautų teisingą kompensaciją. Jei tai užtikrinama, tada šioms Sąjungos teisės nuostatoms neprieštarauja nacionalinė taisyklė, pagal kurią teises už atgaminimą asmeniniam naudojimui iš pradžių įgyja filmo prodiuseris.
4. Direktyvos 2001/29 5 straipsnio 2 dalies b punktą ir 2 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad šioms nuostatoms prieštarauja nacionalinė taisyklė, pagal kurią filmo autoriui priklausantis teisingas atlyginimas padalijamas filmo autoriui ir filmo prodiuseriui per pusę, dėl ko filmo autorius gauna tik pusę to atlyginimo, kuris yra teisingas už jo autoriaus teisių apribojimą.